

JESUCRISTOMANTA MARCOSPA QELLQASQAN

Jesucristopa vidanmanta qellqaq Marcosqa Mateomantapas hinaspa Lucasmantapas aswan punta qellqaqmi karqa. Mateowan Lucaspas reqsirqakum Marcostaqa, chayraykum paypa qellqasqantaqa yacharqaku. Marcosqa wakinkunamantapas pisi rimayllapim Jesuspa vidanmanta qellqarqa.

Kay libroqa pichqa parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun Bautizaq Juanpa willakusqanmanta (1:1-18).

Iskay kaq parteñataqmi willakun Jesus bautizasqa karuspan Diablopa pruebasqan kasqanmanta (1:9-13).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun Galilea lawpi Jesuspa rurasqankunamanta (1:14-9:50).

Tawa kaq parteñataqmi willakun Galilea lawmanta Jerusalem llaqtaman risqanmanta (10).

Pichqa kaq parteñataqmi willakun semanallaña Jerusalem llaqtapi kachkaspan ñakarisanmanta, cruzpi wañusqanmanta hinaspa kawsarimusqanmanta.

Marcosqa willakun Jesuspa rimasqankunamantapas mastaqa mana samaykuspa rurasqankunamantam. Willakuntaqmi Dios kayninpi hatun munayniyoq kasqanmantapas, huchakuna pampachananpaq atiyiniyoq kasqanmantapas, runakunaman imam yachachisqanmantapas, Diospa kamachisqankuna yachachisqanmantapas chaynataq demoniokunapi munaychakusqanmantapas. Kay libropitaqmi tarinchik Jesus kikinmanta rimaspan Diosmanta Hamuq Runawan sutichakusqanta. Diosñataqmi suticharqa “Kuyasqay Churiy” nispa. Demoniokunapas reqsispankum nirqaku “Diospa Churin” nispa. Sacerdotekunapa jefenmi juzgaspan tapurqa: “¿Cheqapchu Diospa churin kanki?” nispa. Jesusmi contestarqa: “Arí, ñoqam kani” nispa.

Bautizaq Juan purunpi willakusqanmanta

(Mt 3:1-12. Lc 3:1-9. 3:15-17. Jn 1:19-28)

1 ¹Kunanmi qallariyinmanta willasqaykichik Diospa Churin Jesucristomanta allin noticiakunata.

²*Diosmanta willakuq Isaiasmi qellqarqa Jesusman Diospa kayna nisqanta:

Qanmanta puntatam kachasaq willakuqta.

Paymi ñanta allichanqa hamunaykipaq.

³ Paymi purunpi qaparíspa rimachkan:

“Señorpa hamunan ñanta allichaychik,
purinankunata derechaychik” nispa.

⁴Juanmi runakunata purunpi bautizaspan kaynata nirqa:

—Huchaykichikmanta wanakuspayá bautizachikuychik chaynapi Dios pampachasunaykichikpaq —nispa.

⁵Judea lawmantam Jerusalem llaqtamantawan lliw runakuna rirqaku payta uyariq hinas pam huchankuta reqsikuspanku willakurqaku chaymi Juan bautizarqa Jordan Mayupi.

⁶Juanpa pachanmi karqa *canellopa pelonmanta rurasqa, weqaw watakunan ñataqmi karqa qaramanta. Paypa mikunanmi karqa aqarway uruchakunapiwan purun abejapa miskin. ⁷Runakunamanmi willarqa:

—Ñoqamanta qepatam hamunqa ñoqamanta aswan atiyniyoq. Ñoqaqa kurkuykuspa *usutanpa watullantapas manam paskaq hinachu kani. ⁸Ñoqaqa yakullawanmi bautizarqaykichik, paymi ichaqa Chuya Espirituwan bautizasunkichik.

Jesupa bautizakusqanmanta

(Mt 3:13-17. Lc 3:21-22)

⁹Chay punchawkunapim Jesus lloqsirqa Galilea lawpi Nazaret llaqtamanta hinaptinmi Jesusta Juan bautizarqa Jordan Mayupi. ¹⁰Yakumanta lloqsimuchkaspanmi Jesus qonqayta rikururqa hanaq pacha kicharikuchkaqta hinaspa *Diospa Espiritunta paloma hina payman uraykamuchkaqta. ¹¹Hinaptinmi hanaq pachamanta nimurqa:

—Qanmi kanki kuyasqay Churiy, qamraykum kusionqa kachkani —nispa.

Jesup tentasqa kasqanmanta

(Mt 4:1-11. Lc 4:1-13)

¹²Chaymantam *Diospa Espiritun Jesusta purunman pusrurqa ¹³purun animalkunapa kasqanman, chaypim karqa tawa chunka punchaw hinaptinmi *Satanas payta tentarqa, angelkunañataqmi hamurqaku yanapaqin.

Jesupa willakuy qallarisqanmanta

(Mt 4:12-17. Lc 4:14-15)

¹⁴Juanta carcelaruptinkum Jesus Galilea lawman rirqa Diospa munaychakusqanmanta allin noticiakunata willakustin, paymi nirqa:

¹⁵—Tiepom chayaramunña. Diospa munaychakunan tiepom hichparamunña. Huchaykichikmanta wanakuspaykichikyá chaskikuychik Diospa allin noticianta —nispa.

Challwirukunata Jesus qayasqanmanta

(Mt 4:18-22. Lc 5:1-11)

¹⁶Galilea Qochapa patanpi purichkaspanmi Jesus rikururqa Simonta wawqen Andrestawan. Paykunam challwiru kaspanku challwachkarqaku atarrayawan.

¹⁷Chaymi paykunata nirqa:

—Qatiwaychik, challwachkaq hina runakunata huñunaykichikpaqmi atiyta qosqaykichik —nispa.

¹⁸Niykuptillanmi atarrayankuta saqeruspa Jesuswan pasarqaku.

¹⁹Chaymanta pasarispanñataqmi Jesus rikururqa Zebedeopa churinkunata otaq Jacobotawan Juanta botepi mallanku allichachkaqta ²⁰chaymi paykunatapas nirqa:

—Qatiwaychik —nispa.

Chaymi taytan Zebedeota yanapaqninkunatawan botepi saqeruspanku Jesuswan pasarqaku.

Demonioyoq runata Jesus sanoyachisqanmanta

(Lc 4:31-37)

²¹ Capernaum llaqtaman chayaruptinkum *samana punchawpi Jesus yaykurqa *huñunakunanku wasiman hinaspa yachachirqa. ²² Runakunañataqmi Jesuspa nisqanwan admirakurqaku Diospa leynin yachachiqkunamantapas atiywanraq yachachisqanrayku. ²³ Chaypim karqa demonioyoq runa. Paymi kaynata qaparirqa:

²⁴ —Nazaret llaqtayoq Jesus ¿imatataq munanki ñoqaykuwan? ¿Ñakarichiwanaykikupaqchum hamurqanki? Ñoqaqa reqsikim pim kasqaykita, qamqa Diosmanta hamuq mana huchayoqmi kanki —nispa.

²⁵ Jesusñataqmi demoniota qaqchaspan nirqa:

—iUpallay hinaspa lloqsiy kay runamanta! —nispa.

²⁶ Chaymi runata demonio taspiparuspan qaparistin lloqsirurqa. ²⁷ Lliw runakunañataqmi admirasqallaña ninakurqaku:

—¿Imataq kayqa? ¿Imataq yachachiwanchik kaywanqa? ¡Mayna atiyniyoqñamá kay runaqa demoniokunapas kasunanpaqqa! —nispa.

²⁸ Chayllam Jesusmanta yacharurqaku tukuy Galilea lawpi kaqkuna.

Pedropa suegranta Jesus sanoyachisqanmanta

(Mt 8:14-15, Lc 4:38-39)

²⁹ *Huñunakunanku wasimanta lloqsiruspa Jesus rirqa Jacobowan hinaspa Juanwan Simonpa hinaspa Andrespa wasinta. ³⁰ Chaypim Simonpa suegran camapi calenturawan kachkarqa hinaptinmi Jesusman willarqaku onqosqanmanta. ³¹ Chaymi Jesus asuykuspan makinmanta hatarirachirqa hinaptinmi chaylla calenturan chinkaruptin paykunata atienderqa.

Achka onqoqkunata Jesus sanoyachisqanmanta

(Mt 8:16-17, Lc 4:40-41)

³² Inti seqaykuruptinñam Jesusman pusamurqaku llapa onqoqkunata demonio- ñakarichisqankunatawan. ³³ Llaqtapi lliw runakunañataqmi wasi punkuman huñunakaramurqaku. ³⁴ Chaymi Jesus imaymana rikchaq onqoyniyoq runakunata sanoyachirqa, wakin runakunamantam demoniokunata qarqorqa. Ichaqa manam dejarqachu demoniokuna paymanta rimananta pim kasqanta yachasqankurayku.

Galileapi willakustin Jesus purisqanmanta

(Lc 4:42-44)

³⁵ Paqarinnintin punchawtam manaraq achikyamuchkaptin, llaqtamanta Jesus lloqsirqa chunniqman rispa Diosta mañakamunanpaq. ³⁶ Chaymi Simon puriqma-sinkunapiwan Jesusta maskaq rirqaku. ³⁷ Tariruspankuñataqmi nirqaku:

—Llapa runakunam maskasuchkanki —nispa.

³⁸ Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Hakuchik hichpapi llaqtachakunaman, chaykunapipas willakamunaypaqmi hamurqani kay pachamanqa —nispa.

³⁹ Jesusmi puriq tukuy Galilea lawpi *huñunakunanku wasikunapi willakustin chaynataq demoniokunatapas runakunamanta qarqostin.

Leprawan onqoq runata Jesus sanoyachisqanmanta

(Mt 8:1-4. Lc 5:12-16)

⁴⁰*Leprawan onqoq runam Jesusman asuykuspan qonqorakuykuspa nirqa:

—Munaspaykiqa allinyaykachillawayá —nispa.

⁴¹Chaymi Jesus paymanta llakipayarikuspa llapchaykurqa:

—Arí, munanim, allinyayña —nispa.

⁴²Chaynata rimaruptillanmi onqoynin chinkaruptin allinyarurqa. ⁴³Jesusña-taqmi chay runata pasakunanpaq kachkaptinña sinchita avisaspa nirqa:

⁴⁴—Amam pimanpas willankichu, Moisespa kamachikusqanman hinayá *sacerdotewan qawachikamuy sanoña kasqaykita hinaspayá ofrendata Diosman qomuy chaymi sanoña kasqaykitapas llapallanku yachanqa —nispa.

⁴⁵Payñataqmi pasaspan willakuyta qallaykurqa llapa runaman Jesuspa sanoyachisqanmanta chaymi Jesusqa maylaw llaqtamanpas mana rikuchikuspallaña yaykuq, payqa chunniqllantañam puriq. Chaywanpas tukuy hinastinmantam runakuna Jesusman hamurqaku.

Suchuta Jesus sanoyachisqanmanta

(Mt 9:1-8. Lc 5:17-26)

2 ¹Iskay kimsa punchaw purimusqanmantam Jesus kutirqa Capernaum llaqtaman.

Chaymi wasipiña kasqanta yacharuspanku ²llapa runakuna huñunakaramurqaku punkupas manaña yaykuy atinankukama. Jesusñataqmi Diosmanta yachachirqa.

³Chaymanmi tawa runakuna chakanapi apamurqaku suchu runata. ⁴Huntallaña kasqanraykum Jesuspa kasqankama mana chayayta atispanku wasipa hawanmanña seqarurqaku hinaspan Jesuspa kasqan law wasipa qatanta uchkuruspanku chayninta suchuta uraykachirqaku. ⁵Chay apamuqkunapa confiakusqankuta Jesus yacharuspanmi suchuta nirqa:

—Yaw Tayta, pampachaykim huchaykikunata —nispa.

⁶Chaypitaqmi tiyachkarqaku Diospa leynin wakin yachachiqkunapas, paykunam piensasachkarqaku:

⁷—¿Imanasqataq kay runaqa chaynata riman? Diostam piñachichkan dios tukuspan, Diosllam huchayoqkunata pampachaqqa —nispa.

⁸Jesus paykunapa piensasqankuta yachaspanmi nirqa:

—¿Imanasqataq piensankichik chaynakunata? ⁹¿Mayqan nisqaytaq facil kanman: Suchuta “Huchaykikunatam pampachayki” nisqaychu icha “Hatarispayki puñunaykita hoqarispa puriy” nisqaychu? ¹⁰Kunanmi yachankichik Diosmanta Hamuq Runaqa huchakunata pampachanaypaq kay pachapi atiyniyoq kasqayta.

Chaynata niruspanmi suchuta nirqa:

¹¹—Qamtam niki, hatariy, puñunaykita hoqarispa wasikiman ripukuy —nispa.

¹²Suchum chaylla hatariruspan puñunanta hoqariruspan pasakurqa lliw runakuna qawachkaptin. Llapallan runakunam admirakuspa Diosta alabarqaku:

—Manam haykapipas kaynataqa rikurqanchikchu —nispa.

Discipulonpaq Leviyta Jesus qayasqanmanta

(Mt 9:9-13. Lc 5:27-32)

¹³Chaymantam huktawan Jesus rirqa qochapa patanman, payman llapa runakuna asuykuptinkum yachachirqa. ¹⁴Chaymanta rispanñataqmi Jesus rikururqa Alfeopa churin Leviyta *impuesto cobrananpi tiyachkaqta, Jesusmi payta nirqa:
—Qatiway —nispa.

Chaymi Leviy hatarispan Jesuswan rirqa.

¹⁵Leviyta wasinpim Jesus mikuchkarqa, *impuesto cobraq runakunapas wakin huchasapa runakunapiwanmi Jesuswan hinaspa discipulonkunawan mikuchkarqa. Achkallañamá paytaqa qatiqku. ¹⁶Hinaptinmi ley yachachiq fariseokuna rikururqaku Jesusta paykunawan mikuchkaqta. Paykunam Jesuspa discipulonkunata tapurqaku:

—¿Imanasqataq payqa mikuchkan *impuesto cobraqkunawanqa hinaspa huchasapa runakunawanqa? —nispa.

¹⁷Jesus chayta uyariruspanmi nirqa:

—Sano runakunaqa manam necesitanchu medico hampinanta, ichaqa onqoqkunallam. Ñoqaqa hamurqani manam justo runakuna qayaqchu aswanqa huchasapakuna qayaqmi.

Ayunomanta

(Mt 9:14-17. Lc 5:33-39)

¹⁸Bautizaq Juanpa discipulonkuna *fariseokunapa discipulonkunawan huk punchaw ayunachkaptinkum Jesusman runakuna asuykuspanku tapurqaku:

—Juanpa discipulonkunapas chaynataq fariseokunapa discipulonkunapas ayunankum. ¿Imanasqataq discipuloykikunaqa mana ayunankuchu?

¹⁹Chaymi Jesusñataq nirqa:

—¿Yaqachum casamientoman riq runakuna ayunanmanku paykunawan novio kachkaptin? Chaypi novio kanankamaqa manam ayunanmankuchu. ²⁰Hamuq punchawkunapim ichaqa novio chinkaruptin ayunanqaku.

²¹—Mawka pachataqa manam pipas siranmanchu mosoq latapawanqa. Chay mosoq latapaqa chintiruspam mawka pachata astawan llikirunman. ²²Chaynataqmi mana pipas churanmanchu manaraq poqosqa vinotaqa mawka odrepiaq, chay vino poqoruspanqa mawka odretam toqyarachinman hinaptinmi vinopas usunman, odrepas mana valeqñam kanman. Manaraq poqosqa vinotaqa mosoq odrepim churana.

Espigakunata samana punchawpi rachusqankumanta

(Mt 12:1-8. Lc 6:1-5)

²³*Samana punchawmi Jesus richkarqa tarpusqa chakrapa ukunta, discipulonkunañataqmi ristin trigo rachuyta qallaykurqaku. ²⁴*Fariseokunañataqmi Jesusta nirqaku:

—¿Imanasqataq discipuloykikunaqa rurachkanku samana punchawpi leypa harkakusqanta?

²⁵Payñataqmi nirqa:

—¿Manachum leerqankichik puriqmasinkunapiwan yarqaymanta kaspera Davidpa imam rurasqanta? ²⁶Sacerdotekunapa jefen Abiatar kachkaptinmi David yaykurqa Diospa wasinman hinaspam chay sacerdotekunallapa mikunan Diospa tantankunata mikururqa, qoykurqataqmi puriqmasinkunamanpas.

²⁷—Manam Diosqa runataqa unancharqa samana punchawraykuchu, chay punchawtaqa Diosqa akllarqa runapa allinninpaqmi. ²⁸Chayraykum Diosmanta Hamuq Runaqa munaychakuni samana punchawpipas.

Chakisqa makiyoq runata Jesus sanoyachisqanmanta

(Mt 12:9-14. Lc 6:6-11)

3 ¹Jesumi yapamanta yaykurqa *huñunakunanku wasiman, chaypim kachkarqa chakisqa makiyoq runa. ²*Fariseokunañataqmi wateqachkarqaku Jesusta *samana punchawpi sanoyachiptinqa chaymanta acusanankupaq. ³Jesumi chakisqa makiyoq runata nirqa:

—Hatarispayki kay chawpipi sayay —nispa.

⁴Hinaspam runakunata tapurqa:

—¿Imatataq ley permitiwanchik *samana punchawpi rurananchikpaq? ¿Runapa allinninpaq ruraytachu icha mana allinninpaq ruraytachu? ¿Runa kaw-sachiytachu icha wañurachiytachu? —nispa.

Paykunañataqmi upallalla karqaku. ⁵Hinaptinmi Jesus muyuriqninpi kaqkunata qarwarirqa piñakuywan. Rumi sonqo kasqankumanta llakikuspanmi, chay runata nirqa:

—Haywariy makikita —nispa.

Haywariykuptillanmi makin sanoyarurqa. ⁶Chaymi fariseokuna lloqsimuspanku Herodespa partidonkunawan tanteeanakurqaku:

—¿Imaynatataq Jesusta wañurachichwanchik? —nispanku.

Achka runakuna Jesusta uyariq risqankumanta

⁷Jesusñataqmi discipulonkunapiwan qochapa patanman pasakurqa hinaptinmi achka runakuna Jesusta qatirqaku Galilea lawmanta. ⁸Jesupa tukuy imakuna rurasqanta yacharuspankum rirqaku qawaq Judea lawmanta, Jerusalem llaqtamanta, Idumea lawmanta, Jordan Mayupa waklawninmanta. Rirqakutaqmi Tiro hinaspa Sidon llaqtakunapa muyuriqninmantapas. ⁹Achkallaña runakuna chaypi kasqanraykum mana ñitirachikunanpaq discipulonkunata Jesus kamachirqa huk boteta alistanankupaq. ¹⁰Jesus achka runata sanoyarachisqanraykum llapa onqosqa runakuna payta llapchaykunankupaq ñitinakustin asuykurqaku. ¹¹Demoniyoqkunañataqmi Jesusta rikuruspanku ñawpaqninpi qonqorakuykurqaku hinaspam qaparirqaku:

—Qamqa kanki Diospa Churinmi —nispanku.

¹²Jesusñataqmi paykunata sinchita kamachirqa:

—Amam pimanpas willankichikchu pim kasqaytaqa —nispa.

Chunka iskayniyoq discipulonkunata Jesupa akllasqanmanta

(Mt 10:1-4. Lc 6:12-16)

¹³Jesus orqo lawman rispanmi qayarqa akllasqankunallata chaymi paykuna Jesusman asuykurqaku. ¹⁴Akllarqam chunka iskayniyoq qarikonata paywan kuska purinankupaq hinaspa Diospa munaychakusqanmanta willakamunankupaq.

¹⁵Kay akllasqankunamanmi atiyta qorqa demoniokunata qarqonankupaq.

¹⁶Chay chunka iskayniyoq discipulonkunam karqa: Simon, paytam suticharqa Pedrowan, ¹⁷Zebedeopa churin Jacobowan Juan, paykunatam suticharqa Boanergeswan piñakuqlaña kasqankurayku. ¹⁸Wakinñataqmi karqa Andres, Felipe,

Bartolome, Mateo, Tomas, Alfeopa churin Jacobo, Tadeo, *cananista partidomanta kaq Simon ¹⁹hinaspas Judas Iscariote, paymi qepata Jesusta traicionarurqa.

Jesusta kamisqankumanta

(Mt 12:22-32. Lc 11:14-23. 12:10)

²⁰Jesusmi discipulonkunawan kutimurqa wasiman hinaptinmi huktawan achkallaña runakuna huñunakaramurqa chaymi paykunaqa manaña mikuytapas atirqakuchu. ²¹Jesuspa ayllunkunam chaypi kasqanta yacharuspanku hamurqaku pusanankupaq: “Locoyarunmi” nispa runakuna rimaptinku.

²²Diospa leynin yachachiqkunapas Jerusalem llaqtamanta hamuspankum nirqaku:

—Kay runaqa demoniokuna kamachiq Beelzebupa huntasqanmi kachkan chaymi qarqon demoniokunata —nispanku.

²³Chaymi Jesus paykunata qayaspan nirqa:

—Kikintaqa *Satanasqa manam qarqokunmanchu —nispa.

Entiendenankupaqmi rikchanachirqa:

²⁴—Sichu huk nacionpi runakuna chaqwallapi kawsaptinkuqa chayllam chay nacion tukurunman. ²⁵Manataqmi rakinakusqa familiapas takyanmanchu. ²⁶Chaynataqmi *Satanaspas kikinpa contranpi hatarispaqa manaña takyanmanchu, chayllam tukurunman.

²⁷—Kallpasapa runapa wasinmantapa manam pipas suwakuyta atinmanchu manaraq payta chaqnaruspaqa. Chaqnaruspam ichaqa imankunatapas chay suwaqa apakunman.

²⁸—Cheqaptam nikichik: Diosqa pampachanqam runakunapa tukuy huchantapas chaynataq kikinta kamisqankutapas. ²⁹Chuya Espiritu kamiqkunatam ichaqa mana haykapipas pampachanqachu, paykunaqa wiñaypaq huchayoqmi kanqaku.

³⁰Chaytam Jesus nirqa runakunaman “Jesusqa demonioyoqmi” nispa rimasqankurayku.

Wawqenkunam mamanpiwan Jesusta maskanku.

(Mt 12:46-50. Lc 8:19-21)

³¹Jesuspa kasqanmanmi chayarurqaku mamanwan wawqenkuna, hawallapi sayaykuspan payta qayachirqaku. ³²Jesuspa muyuriqninpi tiyaqkunam nirqaku:

—Mamaykim wawqekikunapiwan qanmanta tapukuspanku hawapi kachkan-ku —nispa.

³³Jesusmi nirqa:

—¿Pitaq mamay, pitaq wawqeykuna? —nispa.

³⁴Muyuriqninpi tiyaqkunata qawarispanmi nirqa:

—Kay runakunam mamaywan wawqe-paniykunaqa. ³⁵Pipas Diospa munasqan ruraqmi wawqeyqa, paniyqa hinaspas mamayqa.

Muhu tarpuqmanta

(Mt 13:1-9. Lc 8:4-8)

4 ¹Qochapa patanpi Jesus huktawan yachachiyta qallariptinmi llapa runa chayman huñunakururqa. Achkallaña runakuna kaptinmi, Jesus gocha ukupi boteman yaykuspan tiyaykurqa, llapa runañataqmi gocha patallanpi karqa.

²Chaymi Jesus rikchanachiykunawan achkallataña yachachirqa:

³—Uyariychik: Huk runam rirqa tarpukuq. ⁴Muhuta maqchiptinmi wakin wichirqa ñanman hinaptinmi kullkukuna mikururqa. ⁵Wakinñataqmi wichiykurqa mana ancha

allpayoq ranraman hinaptinmi chay muhu chaylla wiñaramurqa as allpallapi kasqanrayku. ⁶Inti rupamuptinñataqmi mana sumaq sapichakusqa kasqanrayku chakirurqa. ⁷Wakin muhuñataqmi wichiyrurqa kichka-kichka ukuman hinaptinmi kichkakuna wiñaruspa muhu wiñaqta eqoyarachirqa chaymi manaña rururqachu. ⁸Wakinñataqmi allin allpaman wichiyrurqa chaymi wiñamuspan rururqa, wakinmi huk muhullaman-ta rururqa kimsa chunkata, wakinñataq soqta chunkata, wakinñataq pachakta.

⁹—¡Uyariwaqniykunaqa kasukuychikyá!

Rikchanachiykunaqa imapaqmi kasqanmanta

(Mt 13:10-17. Lc 8:9-10)

¹⁰Jesus sapallanña kachkaptinmi hichpanpi kaqkuna discipulonkunapiwan Jestusta tapurqaku:

—¿Imaninantaq chay rimasqayki rikchanachiykunaqa? —nispa.

¹¹Jesusñataqmi paykunata nirqa:

—Qamkunamanmi Diospa munaychakusqanmanta ñawpaq mana yachasqay-kichikkunata yachachikichik, wakin runakunamanmi ichaqa lliwta yachachini rikchanachiykunallawan ¹²chaynapi qawakuspapas mana rikukunankupaq, uyarispapas mana entiendenankupaq, Diosman mana kutirikunankupaq chaynataq huchankumantapas mana pampachasqa kanankupaq —nispa.

Rikchanachisqanpa imam ninanmanta

(Mt 13:18-23. Lc 8:11-15)

¹³Jesusmi nirqa:

—¿Manachu qamkunapas entiendenkichik kay rikchanachisqayta? Hinaptinqa ¿imaynamá entiendewaqchik wakintaqa? ¹⁴Chay tarpuq runaqa Diospa palabran willakuqmi. ¹⁵Wakin runakunaqa rikchakun ñanman muhu wichiqrmanmi. Diospa palabrantay uyariruptinkum *Satanas chaylla hamuruspan horqorun sonqonpi tarpusqa Diospa palabrantay. ¹⁶Wakin runakunañataqmi rikchakun ranraman wichiyrur muhuman, Diospa palabrantay uyarispankum kusiqañña chaskinku, ¹⁷aswanqa mana sapichasqa kasqanraykum mana unaytachu kawsanku. Ñakarispay hinaspay Diospa palabranrayku cheqnisqa kasqankuwan hukmanyaruspam chaylla urmarunku. ¹⁸Wakin runakunañataqmi rikchakun kichka-kichka ukuman wichiyrur muhuman, paykunam Diospa palabrantay uyarinku, ¹⁹aswanqa kay pachapi kaqkunamanta sinchita preocupakuspan kusikuyta tarinku llapa kapuqninkunallapi, engañasqa kaspankum aswan-aswanraq imakunantapas munanku. Tukuy kaykuna runapay sonqonman yaykuruptinmi Diospa palabranqa mana yanapanñachu. ²⁰Wakin runakunam ichaqa allin allpaman muhu wichiyrur hina, Diospa palabrantay uyarispankum kasukunku hinaspam allin cosecha qoq hina kanku, wakinmi chulla granollamanta kimsa chunka ruruq hina, wakinñataqmi soqta chunka ruruq hina, wakinñataqmi pachak ruruq hina.

Ratachkaq mecherowan rikchanachisqanmanta

(Lc 8:16-18)

²¹Jesusmi paykunata nirqa:

—¿Yaqachum ratachkaq mecherota churarunmanku cajon ukuman otaq kawitu ukuman? Manam, chaytaqa alto patakmanmi churana sumaqta kanchananpaq.

²²Pakasqa kaqkunawan upallalla rimasqakunaqa qawachisqam kanqa. ²³Uyari-waqniykunaqa kasukuychikyá.

²⁴—Uyarisqaykichikpiyá yuyaymanaychik. Runakunapaq imam rurasqaykichikman hinam Diospas aswanraq qamkunapaq ruranqa. ²⁵Kapuqniyoqmanqa aswanraqmi yapasqa, aslla kapuqniyoqmantam ichaqa aslla kapuqnintapas qechurusaq.

Muhuwan rikchanachisqanmanta

²⁶Jesusmi nirqa:

—Diospa munaychakusqanqa kaynam: Huk runam chakrapi tarpusqanmanta ²⁷samakuq ripukun. Chaymi punchawkuna pasan. Chay tarpusqan muhuñataqmi wiñamun, tarpuqmi ichaqa mana yachanchu imaynam wiñasqanta, ²⁸chaytaqa allpam kikillanmanta wiñachimun. Ñawin puntata wiñamuspanmi hatunyaspan espigamun. ²⁹Chaymi poqoruptinñataq rutunaña, chaynataqa rurana cosecha chayaramusqanraykum.

Mostaza muhuwan rikchanachisqanmanta

(Mt 13:31-32. Lc 13:18-19)

³⁰Huktawanmi Jesus nirqa:

—¿Imawantaq tupachichwan Diospa munaychakusqanta? ¿Imaynataq chayqa kanman? ³¹Chayqa kanman allpapi tarpusqa mostaza hinam, chay muhuqariki wakin muhukunamantapas taksacharaqmi, ³²wiñaruspanmi ichaqa lliw qorakunamantapas aswan hatunraq, alton pawaq urpitukunapas chaypim llantukun.

³³Chayna rikchanachiykunawanmi runakunata Jesus yachachirqa entiendey atinankukamalla. ³⁴Mana rikchanachispaqa manamá imatapas rimarqachu, discipulonkunamanmi ichaqa entiendechirqa lliw rimasqankunata.

Sinchi wayrata Jesus tanirachisqanmanta

(Mt 8:23-27. Lc 8:22-25)

³⁵Tutaykuqtañam discipulonkunata Jesus nirqa:

—Qochatayá chimpasun waklawman —nispa.

³⁶Llapa runakunata saqeruptinkuñam discipulonkuna hina botepi kachkaqta Jesusta aparqaku, paykunawantaqmi huk botekunapas rirqa. ³⁷Sinchillataña wayramuptinmi yakupas nisyu-nisyuta hoqarikururqa chaymi botemanpas yaqaña huntarurqa. ³⁸Jesusñataqmi qepa lawpi sawnakuykuspan puñukuchkarqa. Rikchachispankum payta nirqaku:

—Yachachikuq ¿manachu imapas qokusunki? ¡Chinkaykuchkanchikñam! —nispa.

³⁹Jesus hatarimuspanmi wayrata qaqcharqa. Qochatañataqmi:

—Hawkayayña —nirqa.

Chaymi wayra pasaruptin tukuy imapas hawkayarurqa. ⁴⁰Jesusmi discipulonkunata nirqa:

—¿Imanasqataq kaynatañaqa mancharikunkichik? ¿Manachu Diospi confiakunkichik? —nispa.

⁴¹Paykunañataqmi llumpay mancharisqallaña kikinkupura ninakurqaku:

—¿Pimá kay runaqa wayrapas yakupas kasunanpaqqa? —nispa.

Demoniokunapa ñakarichisqan runamanta

(Mt 8:28-34. Lc 8:26-39)

5 ¹Qochata chimparuspankum Gerasa llaqtaman chayarurqaku. ²Jesus bote-manta lloqsiruptinmi demoniokunapa ñakarichisqan runa payman hamurqa panteonmanta. ³Chay runaqa *yacharqa panteonpim, paytaqa manam pipas chaqnayta atiqkuchu fierro cadenakunawanpas. ⁴Achka kutipim chakintawan makinta watarqaku fierro cadenawan, ichaqa imatapas hinam tipiparuq chaymi pipas mana harkayta atirqachu. ⁵Payqa panteonkunapi hinaspa orqokunapim tuta punchaw puriq qaparkachastin hinaspa rumikunawan takakustin. ⁶Jesusta karullamantaraq rikuruspanmi kallpaspa qonqorakuykurqa. ⁷⁻⁸Hinaptinmi Jesus nirqa:

—Yaw demonio ikay runamanta lloqsiy! —nispa.

Chaymi demonioñataq nirqa:

—Hanaq pachapi kaq Diospa Churin Jesus ñimatataq munanki ñoqawan? Diospa sutinpim mañakuyki, amayá ñakarichiwaychu —nispa.

⁹Jesumi tapurqa:

—¿Imataq sutiki? —nispa.

Chaymi payñataq nirqa:

—Sutiyqa legionmi achkallaña kasqaykurayku —nispa.

¹⁰Jesustam llumpayta ruegakurqa:

—Amayá llumpay karumanqa qarqoruwaykuchu —nispa.

¹¹Orqopa waqtanpim achka-achka kuchikuna mikuchkarqa. ¹²Chaymi Jesusta demoniokuna ruegakurqa:

—Kuchikunaman yaykunaykupaqyá kachaykuwayku —nispa.

¹³Jesus “arí” niyuktinmi demoniokunaqa runamanta lloqsiruspa kuchikunaman ustururqa. Chaypim kachkarqa yaqa iskay waranqa kuchikuna. Chay llapallan kuchikunam waqtanta kallpaspa qochaman wichiycuspa heqeparurqaku.

¹⁴Hinaptinmi kuchi michiqkuna ayqekuspanku llaqtapipas hinaspa chakraku-napipas willakurqaku chay pasakusqanmanta, chaymi runakuna kallpamurqaku chay pasakusqan qawaq. ¹⁵Jesuspa kasqanman chayaramuspankum rikurur-qaku demoniokunapa ñawpaq ñakarichisqan runata, payqa tiyakuchkasqa pachasqañam hinaspa yuyayninman kutisqañam, chaynata qawaykuspankum mancharikururqaku. ¹⁶Rikuqkunañataqmi paykunaman willarqaku demoniopa ñakarichisqan runataqa imam pasarusqanmanta chaynataq kuchikunamantapas.

¹⁷Chay llaqtayoq runakunam Jesusta ruegarqaku llaqtankumanta pasakunanpaq.

¹⁸Jesus botepiña kachkaptinmi chay demoniopa ñawpaq ñakarichisqan runa ruegarqa:

—Qanwan riytam munani —nispa.

¹⁹Jesusñataqmi mana munaspan nirqa:

—Wasikiman rispayki aylluykikunaman willamuy llakipayasuspayki Señor Diospa imam rurasqanmanta —nispa.

²⁰Chay runam pasaspan Decapolis sutiyoq chunkantin llaqtakunapi willakur-qa paytaqa imaynatam Jesus sanoyarachisqanmanta, lliw uyariqninkunañataqmi admirakurqaku.

Jairoa churin kawsarisqanmantawan onqoq warmipa sanoyasqanmanta

(Mt 9:18-26. Lc 8:40-56)

²¹ Jesus botepi kutiramuspan qochapa patanpiña kachkaptinmi llapa runakuna huñunakaramurqaku chayraykum, payqa hinallapi karqa. ²² Hinaptinmi Jairo sutiyoq runa Jesuspa kasqanman hamuspa qonqorakuykurqa, payqa karqa *huñunakunanku wasipi kamachikuqmi. ²³ Paymá Jesusta ruegakurqa:

—Warmi churiymi wañuruchkanña, hakuchik wasiyman payta hapiykuptiki sanoyaruspan kawsananpaq —nispa.

²⁴ Jairowan Jesus pasaptinmi achkallaña runakuna qatispa payta ñitirqa. ²⁵ Paykunawanmi kachkarqa onqoq warmi, payqa yaqa chunka iskayniyoq watañam flujowan ñakarichkarqa. ²⁶ Achka medicokunawanmi hampichikurqa sanoyananpaq ichaqa tukuy imantam yanqapaq gastarqa, chaywanpas payqa ñakarisanmi peorchakuchkarqa. ²⁷⁻²⁸ Kay warmim Jesusmanta uyariruspan paypa qepanman asuykurqa runakunapa chawpinta, paymi piensarqa:

—Pachallantapas hapiykuspayqa sanoyarusaqmi —nispa.

Jesuspa pachanta hapiykuptinmi ²⁹ flujon chaylla taniruptin sanoyarurqa.

³⁰ Jesusñataqmi musyarurqa huk kaqninta atiyinwan sanoyarachisqanta chaymi qepanta qawarispata tapurqa:

—¿Pitaq pachayta llapchaykaramun? —nispa.

³¹ Jesuspa discipulonkunañataqmi nirqa:

—Qawachkankitaq kaynaña runa ñitisusqaykitaqa. ¿Chaychu ninkiraq: “¿Pitaq llapchaykaramuwan?” nispa?

³² Chaymi Jesus muyuriqninta qawarqa llapchaykuqninta reqsinanpaq.

³³ Sanoyarusqanta yachakuruspanmi chay warmi manchakuywan katkatatastin qonqorakuykuspan willakurqa imam pasakusqanta. ³⁴ Jesusñataqmi chay warmita nirqa:

—Mamáy, inisqaykiraykum allinyarunki, kunanqa hawkallaña pasakuy, manañam kay onqoywanqa ñakarinkinñachu —nispa.

³⁵ Jesus rimachkaptinraqmi Jairoa wasinmanta hamurqaku payman willaq:

—Churikiqa wañukunñam ¿imapaqñataq yachachikuqtaqa pusanki? —nispa.

³⁶ Jesusñataqmi mana caso-preciotapas churaspan Jairota nirqa:

—Ama llakikuychu, confiakuy ñoqapi —nispa.

³⁷ Mana pipas qatinanta munaspanmi Jesusqa púsarqa Pedrotawan Jacobo-llata, púsarqataqmi Jacobopa wawqen Juantapas. ³⁸ Chay kamachikuq Jairoa wasinman chayaruspanmi Jesusqa rikurqa lliw runakunata waqayllawanña qaparkachachkaqta, ³⁹ yaykuspanmi paykunata nirqa:

—¿Imanasqataq kayna waqayllawanñaqa qaparkachachkankichik? Warmaqamamam wañusqachu kachkan aswanqa puñuchkanmi —nispa.

⁴⁰ Chaymi asipayarqaku Jesusta. Hinaptinmi Jesusqa lliw runakunata lloq-sirachispan yaykurqa warmapa kasqanman, chaymanqa yaykurqa warmapa tayta-mamallanwanmi hinaspa chay púsasqankunallawanmi. ⁴¹ Sipaschapa ma-kinta Jesus hapiykuspanmi arameo idiomapi nirqa:

—Talita cumi —nispa. Chayqa: “Sipascha, qamtam niki iHatariy!” ninanmi.

⁴² Sipascha chaylla hatariruspanmi puriyta qallaykurqa. Payqa chunka iskay-niyoq watanpiñam karqa. Chaypi kaqkunañataqmi admirakuspanku sasa-sasata

creerqaku. ⁴³Chaymi Jesus paykunata kamachirqa ama pimanpas willakunankupaq, kamachirqataqmi sipaschaman mikuchinankupaqpas.

Llaqtan Nazaretpi Jesuspa kasqanmanta

(Mt 13:53-58. Lc 4:16-30)

6 ¹Jesus chaymanta pasakuspanmi llaqtanman kutirqa discipulonkunapiwan kuska. ²*Samana punchaw chayaramuptinmi payqa *huñunakunanku wasiman yaykupan yachachiyta qallaykurqa chaymi llapa runakuna admirakuspanku kaynata nirqaku: —¿Kay runaqa maypitaq yacharqa kaykunataqa? ¿Imaynataq chaskirqa kay yachaytaqa? ¿Imaynataq *milagrokunataqa ruran? ³¿Manachum payqa Mariapa wawan carpintero? Kay llaqtanchikpim *yachan paypa wawqen Jacobopas, Joseypas, Judaspas, Simonpas chaynataq paninkunapas —nispa.

Chaynata nispamá Jesuspaq piñakururqaku.

⁴Jesusñataqmi nirqa:

—Diosmanta willakuqkunataqa manam ayllunkunapas nitaq llaqtamasinkunapas allintaqa chaskinkuchu, huklaw llaqtakunapim ichaqa allin chaskisqa —nispa.

⁵Chayraykum Jesusqa iskay-kimsa milagrokunallata ruraspan as runakunallata sanoyachirqa umankuman makinta churaykuspan. ⁶Llaqtamasinkuna mana creeptinkum Jesusqa hukmanyarurqa.

Willakamunankupaq discipulonkunata kachasqanmanta

(Mt 10:5-15. Lc 9:1-6)

Hichpan llaqtakunapim Jesus yachachistin purimurqa. ⁷Chunka iskayniyoq discipulonkunata qayaykuspanmi iska-iskaymanta kacharqa, paykunamanmi atiyta qorqa demoniokunata runakunamanta qarqomunankupaq. ⁸Paykunatam kamachirqa:

—Illaspaykichikqa amayá imatapas apaychikchu ni qoqawtapas ni tantatapas ni qollqetapas, apaspaqa-apaychik tawnallatayá, ⁹hinakuychikpas *usutallawan-yá, pachakuychikpas huk muda pachallawantaqyá.

¹⁰—Wasiman yaykuspaykichikqa chayllapiyá samakuychik chay llaqtamanta lloqsinyaykichikkama. ¹¹May llaqtapipas mana chaskisuptikichikqa hinaspa mana uyarisuptikichikqa chaymantayá lloqsiychik, *usutaykichikpi allpatapas taspichikyá chaynapi mana kasukuq kasqankuta yachanankupaq.

¹²Chaynata niruptinmi discipulonkunataq lloqsispanku runakunaman willamurqaku: —Huchaykichikmanta wanakuychik —nispa.

¹³Paykunaqa demoniokunatapas runakunamantam qarqomurqaku hinaspan aceitewan untaspa onqoqkunatapas sanoyachirqaku.

Bautizaq Juanta wañuchisqankumanta

(Mt 14:1-12. Lc 9:7-9)

¹⁴Tukuy kaykunatam Rey Herodes uyarirqa Jesusmanta runakuna rimasqanrayku. Wakin runakunam nirqaku:

—Bautizaq Juanmi kawsariramuspan kaynaña atiyniyoqqa —nispa.

¹⁵Wakinñataqmi nirqaku:

—Diosmanta willakuq Eliasmı kayqa —nispa.

Hukkunañataqmi nirqaku:

—Payqa Diosmanta willakuqmi, payqariki ñawpaq tiempopi hina Diosmanta willakuqmi.

¹⁶Herodes chayta uyariruspanmi nirqa:

—Juanmi payqa, kunkan qoroqchisqay runam kawsariramusqa —nispa.

¹⁷Herodesmi ñawpaqtaraq Juanta hapirachimuspan carcelman pusachirqa, chaypim cadenarachirqa Herodiasrayku. Herodiasqa karqa Rey Herodespa wawqen Felipepa warminmi ichaqa Herodesmi paywan casarakururqa. ¹⁸Chayraykum Herodesta Juan nirqa:

—Diospa leyninman hinaqa manam allinchi wawqekipa warminwan casarusqaykiqa —nispa.

¹⁹Herodiasqa Juanta cheqniruspanmi wañurachiyta munarqa ichaqa manam atirqachu. ²⁰Rey Herodesmi yacharqa Juanqa Diosllapaqña kawsaq kasqanta hinaspa justo kasqanta chaymi payta manchakuspan warmin Herodiasmanta waqaycharqa mana imatapas ruraranunpaq. Juanpa nisqanwan iskayrayachkaspapas Rey Herodesqa ganaswanmi uyarirqa. ²¹Ichaqa huk punchawmi Herodias munasqanta tarirurqa. Rey Herodespa santón chayaramuptinmi convidopaq qayachirqa soldadokunapa kamachiqninkunata hinaspa gobiernaqkunata, qayachirqataqmi Galilea lawpi allin reqsisqa runakunatapas. ²²Convidopi kachkaptinkum Herodiaspa warmi wawan yaykuruspan tusurqa, Rey Herodestawan mikuqmasinkunata chay sipaspa tususqan llumpayta gustaruptinmi Rey Herodes sipasta nirqa:

—Mañakuwaptikiqa imam munasqaykitam qosqayki —nispa.

²³Juramentaspantaqmi nirqa:

—Imam mañakuwasqaykitam qosqayki, qoykuykimanmi gobiernasqay llaqtakunapa partentapas —nispa.

²⁴Chaymi sipasqa lloqsiramuspan mamanta tapurqa:

—Mamáy ¿imatataq mañasaq? —nispa.

Mamanñataqmi nirqa:

—Bautizaq Juanpa umanta mañay —nispa.

²⁵Sipasmi chaylla reypa kasqanman yaykuspan nirqa:

—Kunachallan qoway huk platopi Bautizaq Juanpa umanta —nispa.

²⁶Chaymi Rey Herodes llumpayta llakirikururqa, convidoman qayachisqankunapas juramentasqanta uyarisqankuraykum manaña negayta atirqachu.

²⁷Chayllam soldadonta kamachirqa:

—Juanpa umanta aparamuy —nispa.

Chaymi soldado carcelman pasaspa Juanpa umanta qoruramuspan ²⁸aparamurqa platopi, sipasman haywaykuptinmi payñataq mamanman qoykurqa.

²⁹Chayta Juanpa discipulonkuna yacharuspankum hamurqaku paypa cuerpona apaspa pampamunankupaq.

Pichqa waranqapaq mikuy mirachisqanmanta

(Mt 14:13-21. Lc 9:10-17. Jn 6:1-14)

³⁰Jesuspa kachasqankuna iska-iskay risqankumanta kutiramuspankum paywan huñunakurqaku, paykunam willarqaku tukuy ima ruramusqankuta hinaspa yachachimusqankuta. ³¹Jesusñataqmi nirqa:

—Hakuchik chunniqman chaypi samarimunaykichikpaq —nispa.

Manañam mikunankupaqpas tiempo karqachu hukña-hukña runakuna hamusqanrayku. ³²Chaymi Jesusqa discipulonkunallawan chunniqman pasakurqa huk botepi. ³³Risqankuta rikuruspankum achka runakuna reqsirurqaku, llaqtakunamanta kallpaspankum paykunamantapas puntataraq chayarurqaku. ³⁴Botemanta Jesus lloqsiruspanmi chay achkallaña runakunata qawaykuspa llakipayarikurqa paykunamanta mana michiqniyoq ovejakuna hina kaptinku chaymi willarqa achka yachachikuykunata. ³⁵Yaqa inti seqaykuytañam Jesuspa discipulonkuna asuykuspanku nirqaku:

—Ñam llumpay tardeña, Kaypiqa manam wasipas kanchu. ³⁶Ripukuchunkuñayá, Kaypiqa manam imapas mikunankupaq kanchu, hichpa llaqtachakunaman hinaspachakrakunaman rispankuyá imallatapas rantichunku —nispa.

³⁷Jesusñataqmi nirqa:

—Qamkunayá mikuykachiychik —nispa.

Chaymi paykunañataq nirqa:

—¿Ñoqaykuchu risaqku iskay pachak jornalpa chanin qollqewan tanta rantiq hinaspachum paykunaman mikuchisaqchu? —nispa.

³⁸Jesusñataqmi tapurqa:

—¿Haykataq tantaykichik kachkan? Maskamuychik —nispa.

Tariruspankum Jesusta nirqaku:

—Pichqa tantawan, iskay challwa kankasqallam —nispa.

³⁹Chaymi discipulonkunata Jesus kamachirqa llapa runakunata rakispanku pastopi tiyachinankupaq. ⁴⁰Llapa runakunam tiyarqaku pachakman hinaspapichqa chunkaman rakinasqa. ⁴¹Hinaptinmi Jesus chay pichqa tantatawan iskay challwa kankasqata hapiykurqa hinaspam cielota qawarispam Diosman gracias-ta qorqa. Tantakunata pakiykuspanmi discipulonkunaman qorqa runakunaman aypunankupaq, aypuchirqataqmi challwakunatapas. ⁴²Llapallankum mikurqaku saksanankukama. ⁴³Tantapa hinaspachallwapa puchuqñintam huñururqaku chunka iskayniyoq canasta huntataraq. ⁴⁴Yuyayniyoq qarikunallata yupaptinkum chay mikuqkunaqa karqa pichqa waranqa.

Qocha hawanta Jesuspa purisqanmanta

(Mt 14:22-27. Jn 6:16-21)

⁴⁵Chaymantam Jesusqa discipulonkunata boteman yaykuchirqa puntaspanku gochata chimpanankupaq chaynapi llapa runakunata avianankama Betsaida llaqtaman rinankupaq. ⁴⁶Llapa runakuna pasakuptinkuñam Jesusqa orqo lawman rirqa Diosta mañakunanpaq. ⁴⁷Tutayaramuptinmi boteqa qochapa chawpintaña richkarqa, Jesusñataqmi qocha patallanpiraq sapallan kachkarqa. ⁴⁸Discipulonkunatam rikururqa ñakariyllawanña yaku qachisqankuta, paykunaqa ñakarichkarqaku contrankupi llumpayta wayramuptinmi. Yaqa gallo waqaytañam Jesus paykunaman asuykurqa yaku hawanta puristin puntarunanpaq hina. ⁴⁹Discipulonkunañataqmi yaku hawanta puriqta rikuruspanku manchachikupaq hapispanku qaparirqaku.

⁵⁰Llapallanku mancharikuptinkum Jesusñataq nirqa:

—¡Qarinchakuychik! Ñoqam kani, ama manchakuychikchu —nispa.

⁵¹Boteman Jesus seqaruptinmi wayra tanirurqa. Discipulonkunañataqmi admirasqallaña qawanakurqaku. ⁵²Sonqonku rumiyaruptinmi paykunaqa mana entienderqakuchu tantakunata mirachisqanwan Jesuspa imam yachachisqanta.

Genesaret lawpi onqoqkunata sanoyachisqanmanta

(Mt 14:34-36)

⁵³Qochata chimparuspankum Genesaret lawman chayarurqaku, chaypim boteta watarqaku. ⁵⁴Botemanta chayraq lloqsichkaptinkum runakuna Jesusta reqsirurqaku. ⁵⁵Rikuqninkuna tukuy hinastinman kallpaspankum Jesupa kasqanman llapa onqoqkunata chakanakunapi apamurqaku. ⁵⁶Llaqtakunamanwan chakrakunaman Jesus riptinmi ñankunaman onqoqkunata apamuqku hinaspam payta ruegakurqaku pachanpa patallantapas hapiykunankupaq chaymi llapallan hapiykuqninkunaqa sanoyarurqaku.

Runataqa imam huchallichisqanmanta

7 ¹Jerusalenmanta hamuspankum *fariseokuna Diospa leynin yachachiqkunapiwan Jesusman asuykurqaku. ²Paykunam rikururqaku Jesupa wakín discipulonkunata makinkuta mana mayllakuspa mikuchkaqta chaymi paykunamanta rimarqaku. ³Fariseokunawan wakín *judiokunaqa ñawpaq abuelonkupa costum Brenta qatispankum mana imatapas mikunkuchu manaraq allinta makinkuta mayllakuchkaspaqa. ⁴Mercadomanta kutimuspankupus manataqmi mikunkuchu manaraq puntata mayllakuchkaspankuqa. Paykunaqa qatinkutaqmi ñawpaq wakín costumbrekunatapas: Aywinkum vasokunata, jarrokunata, fierro mankakunata hinaspa catrekunata. ⁵Fariseokunam Diospa leynin yachachiqkunapiwan Jesusta tapurqaku:

—¿Imanasqataq discipuloykikunaqa mikunku mana makinkuta mayllakuspanku? Paykunaqa abuelonchikkunapa costum Brenta mana kasukuchkankuchu —nispa.

⁶Chaymi Jesusñataq nirqa:

—iIskay uyakuna! Allintam Diospa nisqanta ñawpaqtaq Isaias qamkunamanta qellqarqa:

“Simillanwanmi yupaychawan kay runakunaqa.

Ñoqamanta karupim kachkan sonqonkuqa.

⁷Paykunaqa adorawankupas yanqapaqmi, yachachisqankupas runapa kamachisqallanmi.”

⁸—Qamkunaqa Diospa kamachikuyninkunata qonqaruspaykichikmi runakunapa costum brekunaman hinalla rurankichik.

⁹—Qamkunaqa Diospa kamachikuyninkunata mana kasuspam costum brekichikunallata qatinkichik. ¹⁰Moisesmi kaynata yachachirqa: “Tayta-mamaykita respeta, pipas tayta-mamanta ñakaqqa wañunqam” nispa. ¹¹Aswanqa qamkunam ninkichik: “Huk runaqa tayta-mamanman ninmanmi: ‘Taytáy, mamáy, manam yanapaykimanchu. Qamkunaman qonaytam Diosman qoykuni Corban sutiyoq regalota’ nispa.”

¹²Chaynata nispan yachachinkichik manaña tayta-mamaykichikta yanapanaykichikpaq. ¹³Ñawpaq costum brekunata cumplinaykichikraykum Diospa kamachisqankunata yanqachankichik, chaynallatam rurankichik wakín costum brekunatapas.

¹⁴Chaymi Jesus mosoqmanta runakunata qayaykuspan kaynata yachachirqa:

—Llapallaykichik uyarispayá kaykunata entiendeychik: ¹⁵Manam imapas mikusqanchu runataqa huchallichin, runataqa huchallichin sonqonmanta lloqsimuqmi. (¹⁶Uyariwaqniykunaqa kasukuychikyá.)

¹⁷Runakunamanta karunchakuruspan wasimanña Jesus yaykuruptionmi discipulonkuna tapurqa:

—¿Imaninantaq chay yachachisqaykiqa? —nispa.

¹⁸Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—¿Qamkunapas manachu entiendenkichik? ¿Manachu yachankichik runapa mikusqanqa mana huchallichisqanta? ¹⁹Imam mikusqanqa manam runapa sonqonmanchu yaykun, chayqa wiksanman yaykuspanmi cuerponmanta lloqsín.

Chaynata nispanmi Jesusqa yachachirqa llapa mikuykuna allin kasqanta.

²⁰⁻²¹Payqa nirqataqmi:

—Sonqonmanta lloqsiptinmi runaqa huchallikun. Tukuy mana allinkunata piensaspa, suwakuspa, runata wañuchispa, ²²hukwan pierdekuspa, runakunapa imankunatapas munapayaspa, mana allinkunata ruraspa, engañaspa, qanra vidapi purispa, envidiakuspa, kamispa, runa-tukuspa hinaspa loco hina ruraspa. ²³Kay imaymana huchakuna runapa sonqonmanta lloqsimuqmi runataqa huchallichin.

Tiro llaqtayoc warmipa wawanta sanoyachisqanmanta

(Mt 15:21-28)

²⁴Jesusmi llaqtanmanta lloqsiruspan Tiro lawman rirqa. Chaypi kasqanta mana pipas yachananta munaspam huk wasiman yaykururqa, chaywanpas llapa runakunaqa yacharurqakum chaypi kasqanta. ²⁵Chaypim kachkarqa demoniopa ñakarichisqan warmi warma, paypa mamanmi Jesuspa chayaramusqanta uyariruspan chaypunilla hamurqa hinaspam Jesuspa chakinman qonqorakuykurqa. ²⁶Chay warmiqa manam judiochu karqa aswanqa Siria hinaspa Fenicia nacionniyoq runakunapa castanmi. Chay warmim Jesusta ruegakurqa:

—Wawallaymantayá demoniota qarqoruy —nispa.

²⁷Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Suyaykuy, puntataqa warmakunaraqyá saksaruchun, manam allinchu warmakunamanta tantata qechuruspa allqokunaman wischuykuyqa —nispa.

²⁸Hinaptinmi warmiñataq nirqa:

—Arí chaynam tayı́, aswanqa mesapa ukunpi kaq allqokunapas mikonmi warmakunapa wichichisqanta —nispa.

²⁹Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Allintam rimarunki, ripukuyña, demonioqa ñam wawaykimanta lloqsirunña —nispa.

³⁰Wasinman chay warmi chayaruspanmi wawanta camapi tariykurqa sanotaña hinaspa demoniopa mana ñakarichisqantaña.

Mana uyarikuq sasa rimaq runata sanoyachisqanmanta

³¹Tiro lawmanta lloqsispam Jesus Sidon llaqtanta hinaspa Decapolis lawninta risa Galilea qochaman chayarqa. ³²Chaypim payman aparamurqaku sasa rimaq mana uyarikuq runata hinaspam ruegakurqaku:

—Kay runamanyá makikita churaykuy sanoyarunanpaq —nispa.

³³Jesusmi chay runata sapallanta huklawman pusarurqa, dedonkunata chay runapa rinrinkunaman hinaruspanmi toqayninwan qallunman tupaykachirqa.

³⁴Altoman qawarisanmi sonqonpi llakirikuspan nirqa:

—iEfata! —nispa.

Chayqa “iKicharikuy!” ninanmi.

³⁵Chaypunillam chay runapa rinrinkuna kicharikururqa, qallunpas paskariku-ruptinmi allintaña rimarqa. ³⁶Jesusmi chaypi kaqkunata kamachirqa:

—Kay rurasqaytaqa amam pimanpas willakunkichikchu —nispa.

Chaynata Jesus kamachichkaptinpas aswanraqmi willakurqaku. ³⁷Chaymi runakuna admirakuspanku nirqaku:

—Jesusqa tukuy allintam ruran, mana uyariqkunatam uyarichin, rimachintaqmi mana rimaqkunatapas —nispanku.

Tawa waranqa runakunapaq mikuymanta

(Mt 15:32-39)

8 ¹Chay punchawkunapim kaqla huñunakurqaku achkallaña runakuna. Paykunapa mikunankupaq mana imapas kaptinmi Jesus discipulonkunata qayaspan kaynata nirqa:

²—Kay runakunamantam llakipayarikuni, ñam kimsa punchawña ñoqawan kachkanku, manam mikunankupaqqa imapas kanchu, ³mana mikusqata wasinkuman kutichiptyqa ripuchkaspachá hukmanyarunqaku, wakinkuqa karumantaraqmi hamurqakupas.

⁴Discipulonkunañataqmi nirqaku:

—Kay chunniqqiqa ¿ima tantawantaq saksachichwan kaynaña runataqa? —nispa.

⁵Jesusmi paykunata tapurqa:

—¿Haykataq tantaykichik kachkan? —nispa.

Chaymi paykunañataq nirqaku:

—Qanchisllam —nispa.

⁶Jesusmi kamachirqa llapa runakunata pampapi tiyaykunankupaq, chay qanchisnintin tantakunata hapiykuspanmi Diosman graciasta qorqa hinaspan pakiykuspan discipulonkunaman haywarqa aypunankupaq chaymi paykunañataq runakunaman aypurqaku. ⁷Paykunapaqa qarqataqmi iskay-kimsa kankasqa challwachankupas chaymi Diosman graciasta qospa chaykunatapas Jesus aypuchirqa. ⁸Llapallankum mikurqaku saksanankukama hinaptinmi puchunkunatapas huñumurqaku qanchis canasta huntatarqa. ⁹Mikuqkunam qarqaku yaqa tawa waranqa runakuna, mikuruptinkuñam Jesus runakunata wasinkuman kutichirqa. ¹⁰Chaymantañataqmi discipulonkunawan boteman seqaruspa Dalmanuta llaqta lawman pasakurqaku.

Fariseokunapa milagro mañakusqanmanta

(Mt 16:1-4. Lc 12:54-56)

¹¹*Fariseokunam hamuspanku Jesuswan atipanakuyta qallaykurqaku. Pruebaman churayta munaspankum Jesusta mañarqaku cielomanta kaq *milagrota qawachinanpaq. ¹²Jesusñataqmi sonqonpi llakirikuspa llapallanta nirqa:

—¿Imanasqataq kay runakunaqa mañawanku milagro qawachinayta? Cheqap-tam nikichik, manam imatapas rurasqachu qawanaykichikpaqqa.

¹³Chaynata Jesus niruspanmi chay runakunata saqeruspan boteman huktawan seqarurqa hinaspan pasakurqa qochapa huklaw patanman.

Fariseokunapa qonchunmanta

(Mt 16:5-12)

¹⁴Discipulonkunam tanta apayta qonqarurqaku, botenkupiqqa karqa huk tanta-llam. ¹⁵Jesusmi discipulonkunata nirqa:

—Uyariychik, *fariseokunapa hinaspa Rey Herodespa qonchunmantayá cuida-kuychik —nispa.

¹⁶Chaymi discipulonkuna ninakurqaku:

—Tantanchik mana kaptinmi nichkan chaynataqa —nispa.

¹⁷Jesusñataqmi musyaruspan nirqa:

—¿Imanasqataq rimachkankichik: “Manam tantanchik kanchu” nispa? ¿Manaraqchu yachankichik ni entiendenkichik? ¿Sonqoykichikpas rumiyasqaraqchu kachkan? ¹⁸¿Mana rikukuqchum kankichik, mana uyariqchum kankichik? ¿Manachum yuyankichik ¹⁹chay pichqa tantata pakispa pichqa waranqa qarikunapaq haypachisqayta? ¿Hayka canastataq puchuqninta huñurqankichik?

Chaymi paykunañataq nirqaku:

—Chunka iskayniyoq canastatam —nispa.

²⁰—Qanchis tantamanta tawa waranqa runapaq mirachiptiyqa ¿hayka canasta huntataq puchuqninta hoqarirqankichik?

Chaymi paykunañataq nirqaku:

—Qanchis canastatam —nispa.

²¹Chaymi Jesus nirqa:

—¿Chaynaqa manaraqchum entiendenkichik? Ñoq qariki manam tantamantachu rimachkani aswanqa Rey Herodespa hinaspa *fariseokunapa yachachisqanmantam.

Ñawsata Betsaida llaqtapi Jesus sanoyachisqanmanta

²²Betsaida llaqtaman chayaruptinkum ñawsa runata Jesusman pusamurqaku, “Llapchaykuy sanoyanapaq” nispanku. ²³Chaymi ñawsata Jesus makinmanta púsarurqa llaqtapa cantonman hinaspa toqayninwan ñawinta llusiykuspa hinaspa makinta umanman churaykuspan tapurqa:

—¿Yaqachum rikukunki? —nispa.

²⁴Ñawsañataqmi qawaykacharikuspan nirqa:

—Rikuchkanim runakunata sachakunata hina, ichaqa purichkaqta —nispa.

²⁵Chaymi Jesus huktawan makinta churarqa paypa ñawinman hinaptinmi chay runaqa Jesuspa nisqanman hina sumaqta qawarikururqa, sanoyaruspanmi allintaña rikurqa llapa imakunatapas. ²⁶Wasinman ripunanpaq chay runata kachaspanmi Jesus nirqa:

—Ama llaqtamanqa yaykuyñachu —nispa.

Jesusqa Cristopuni kasqanmanta

(Mt 16:13-20. Lc 9:18-21)

²⁷Chaymantam Jesusqa discipulonkunapiwan rirqa Rey Felipepa gobiernasqan Cesarea llaqta lawman. Ñanpiña kachkaptinkum Jesus tapurqa discipulonkunata:

—¿Pi kasqaytataq runakunaqa ñoqamanta rimanku? —nispa.

²⁸Chaymi paykunañataq nirqaku:

—Wakin runakunam nin Bautizaq Juan kasqaykita, wakinñataqmi nin Elias kasqaykita, wakinñataqmi nin Diosmanta willakuq huk kaqnin kasqaykita —nispa.

²⁹Chaymi Jesus tapurqa paykunata:

—Qamkunaqa ¿pim kasqaytataq ninkichik? —nispa.

Hinaptinmi Pedro nirqa:

—Qamqa Cristom kanki —nispa.

³⁰Jesusmi paykunata avisarqa ama pimanpas paymanta willakunankupaq.

Wañunanmanta Jesuspa willakusqa

(Mt 16:21-28. Lc 9:22-27)

³¹ Chaymantam Jesus willakuyta qallarirqa kaynata:

—Diosmanta Hamuq Runam llumpayta ñakarisaq. Judiokunapa kamachiqninkunam, *sacerdotepa jefenkunam Diospa leynin yachachiqkunapiwan cheqniwaspa wañuchiwanqaku aswanqa kimsa punchawmantam kawsarimusaq.

³² Chaykunataqa nirqa mana imatapas pakaspanmi. Chay nisqanmantam Pedro huklawchaman pularispan Jesusta anyarqa. ³³ Jesusñataqmi discipulonkunaman muyuriykamuspan Pedrota qaqchaparqa:

—iSatanas, Asuy ñawpaqniymanta! Pienasqaykiqa manam Diospa piensasqa hinachu aswanqa runakunallapam —nispa.

³⁴ Hinaspanmi discipulonkunatawan runakunata qayaykuspan nirqa:

—Pipas qatiwayta munaspaqa amaña kkillanpaq kawsaspayá ñakaristinpas qatiwachun. ³⁵ Pipas vidallan cuidakuqqa wiñaypaqmi pierderunqa. Pipas ñoqarayku otaq Diosmanta allin noticiarayku wañuspanqa wiñaypaqmi salvakunqa. ³⁶ Runaqa ¿imatataq horqokunman lliw kay pachapi kaqkunata ganaruspan vidantañaataq pierderuspaqa? ³⁷ Runaqa ¿haykatataq paganman vidanta salvananpaq? ³⁸ Kay mana kasukuq huchasapa runakunapa qayllanpi pipas ñoqamantawan rimasqaykunamanta penqakuqta Diosmanta Hamuq Runapas paymantam penqakusqa. Chaynataqa rurasqa angelkunapiwan Dios Taytaypa hatunchasqa kutimuspaymi.

9 ¹ Cheqaptam nikichik, kaypi kaqkunamantam wakinkuna mana wañunqachu atiywan Diospa munaychakusqa hamuqta rikunankukama.

Jesupa rikchaynin tikrakurusqa

(Mt 17:1-13. Lc 9:28-36)

² Soqta punchaw pasaruptinmi Jesus pularqa Pedrota, Jacobota hinaspa Juanta, paykunallawanmi rirqa orqoman. Chaypim paykuna qawachkaptinku Jesuspa rikchaynin tikrakururqa, ³ pachanmi rikurirurqa riti hina yuraq-yuraq kancharichkaq, manam pipas kay pachapi maynataña taqsaspapas chayna yuraq-yuraqtaqa lloqsichinmanchu. ⁴ Paykunam rikururqa Eliastawan Moisessta Jesuswan parlachkaqta. ⁵ Pedroñataqmi Jesusta nirqa:

—iYachachikuq, allinpaqchá kaypiqa kachkaniku! Rurarusaqkuyá kimsa ramadata, hukta qampaq, hukta Moisespaq, huktañaataq Eliaspq —nispa.

⁶ Ancha mancharisqa kasqankuraykum Pedro chaynata rimarurqa mana musyakustin.

⁷ Chaymi puy uraykamuspa paykunata tapaykurqa hinaptinmi puyumanta nimurqa:

—Paymi kuyasqay Churiy, payta uyariychik —nispa.

⁸ Qonqayta muyuriqninkuta qawarispañaataqmi manaña pitapas rikurqakuchu aswanqa Jesusllatañam.

⁹ Orqomanta uraykamuchkaptinkuñam Jesus paykunata kamachirqa:

—Chay qawasqaykichiktaqa amaraqmi pimanpas willankichikraqchu Diosmanta Hamuq Runa kawsarimunaykama —nispa.

¹⁰ Chaymi paykunaqa mana pimanpas willakurqakuchu hinaspa kikinkupura-lla tapunakurqaku:

—¿Imataq wañuyamanta kawsarimuyqa? —nispa.

¹¹ Chaymi Jesusta tapurqaku:

—Diospa leynin yachachiqkunaqa ñimanasqataq ninku: “Cristomanta ñawpaq-taqa Eliasmi hamunqa” nispa?

¹²Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Arí Eliasmi puntamunan karqa tukuy imata allichananpaq. ñManachum Diosmanta Hamuq Runamantaqa Biblia nin: “Ñakarispänmi pasaypaq despreciasqa kanqa” nispa? ¹³Ichäqa ñoqam nikichik, Eliasqa ñam hamurunña chaymi payta tukuy munasqankuta ruraraqaku paymanta qellqasqaman hina.

Demonioyoq qari warmapa sanoyasqanmanta

(Mt 17:14-21. Lc 9:37-43)

¹⁴Wakin discipulonkunapa kasqanman chayaruspankum rikururqaku paykunawan achkallaña runakunata, chaypitaqmi kachkasqa Diospa leynin yachachiqkunapas Jesuspa discipulonkunawan atipanakuspanku. ¹⁵Chaypi kaq-kunañataqmi Jesusta qonqayta rikuruspanku admirasqallaña kallpaykurqaku rimaykunankupaq. ¹⁶Chaymi discipulonkunata Jesus tapurqa:

—ñImamantataq tapunakuchkarqankichik paykunawan? —nispa.

¹⁷Huk runañataqmi nirqa:

—Yachachikuq, qanmanmi pusamurqani kay qari churiyta, paymi mana rimayta atinchu demoniopa huntasqan kaspä. ¹⁸Maypiña kaptinpas demoniom munarispänqa pampakunaman wischun chaymi pusoqollataña aqtuspan kiruntapas kirichichichin, chaynapim payqa llumpaytaña eqoyachkan. Ñam discipuloykikunata nirqaniña demoniota qarqonankupaq ichäqa manam atirqakuchu.

¹⁹Jesusmi nirqa:

—Mana creey atiq runakuna ñhaykapikamataq qamkunawan kasaq? ñHaykapi kamataq aguantasqaykichik? Apamuychik chay warmata —nispa.

²⁰Chayman pusaramuptinkum Jesusta demonio rikuruspan chay warmata ataquewan hapirachirqa. Chaymi warmäqa pampaman wichiycuspan katkatataspan pusoqollataña aqturqa. ²¹Jesusñataqmi chay warmapa taytanta tapurqa:

—ñHayka watañataq churikiqa kaynata hapichikun? —nispa.

Chaymi payñataq nirqa:

—Warmächa kasqanmantaraqmi. ²²Kay demonioqa achka kutipiñam ninamanpas yakumanpas wischuykuq wañurachinanpaq. Ima ruraytapas atipaykiqa llakipayarikuspäy yanapaykullawayku —nispa.

²³Jesusñataqmi nirqa:

—Creptikiqa munasqaykitam rurasäq, creeqkunapaqqa manam imapas säsächu —nispa.

²⁴Hinaptinmi chay warmapa taytanñataq qaparispan nirqa:

—iGreenim, yanapaykuway aswanraq creenaypaq! —nispa.

²⁵Runakuna aswanraq huñunakamusqanta Jesus rikuspanmi qaqcharqa chay demoniota:

—Upayachispa mana rimachiq demonio, kamachikim, kay warmamanta lloqsiy, amañayä paymanqa kutiykuyñächu —nispa.

²⁶Chaymi demonio qaparispan huktawan chay warmata ataquewan hapirachirqa hinas-pam lloqsiruspan warmata wañusqata hina saqerurqa, runakunañataqmi “wañurunmi” nirqaku. ²⁷Chaymi Jesus makinmanta hapiycuspa aysariruptin warmäqa sayarirurqa.

²⁸Jesus wasiman yaykuruptinmi discipulonkuna sapaqi tapurqaku:

—¿Imanasqataq ñoqaykuqa mana atirqanikuchu chay demonio qarqoyta? —nispa.
²⁹Chaymi Jesusñataq nirqa:
 —Kayna demoniotaqa Diosta mañakuspallam qarqonkichik —nispa.^a

Wañunanmanta huktawan Jesuspa willakusqan

(Mt 17:22-23. Lc 9:43-45)

³⁰Chaymanta lloqsispankum Galilea lawninta pasarqaku, Jesusmi mana munarqachu ni pi yachananapas. ³¹Discipulonkunallata yachachispanmi nirqa:
 —Diosmanta Hamuq Runaqa traicionasqam kasaq, wañuchi waptinkum kimsa punchawmanta kawsarimusaq —nispa.

³²Discipulonkunam ichaqa mana entienderqakuchu chay nisqanta, manchakurqakutaqmi tapuykuytapas.

Allin reqsisqa kaqmanta

(Mt 18:1-5. Lc 9:46-48)

³³Capernaum llaqtaman chayaruspanku wasipiña kachkaptinkum Jesus discipulonkunata tapurqa:

—¿Imamantataq atipanakurqankichik hamuptinchik? —nispa.

³⁴Paykunam ichaqa upallalla karqaku, ñanpi kikinkupura pim aswan reqsisqa kasqankumanta rimasqankurayku. ³⁵Chaymi Jesus tiyaykuspan chunka iskaynin tin discipulonkunata qayaykuspan nirqa:

—Pipas allin reqsisqa kayta munaspaqa criado hina kaspayá llapanta servichun —nispa.

³⁶Chaymi huk warmachata chawpinkuman sayaykachirqa, payta marqakuykus-pam discipulonkunata nirqa:

³⁷—Pipas sutiypi kayna warmachata kuyakuywan chaskiykuqqa ñoqatam chaskiwan, chaskiwanqa manam ñoqallatataqchu aswanqa kachamuqniy Taytayawanmi —nispa.

Jesuspa favorninpi kaqkunamanta

(Mt 10:42. Lc 9:49-50)

³⁸Juanmi Jesusta nirqa:

—Yachachikuq, huk runatam rikuramurqaniku qampa sutikiipi demoniokunata qarqochkaqta. Hinaptinmi michakamurqaniku ñoqanchikwan mana purisqanrayku —nispa.

³⁹Jesusñataqmi nirqa:

—Ama michakuychikchu, pipas ñoqapa sutiypi *milagrota rurachkaspaqa manam contraypiqa rimanmanchu. ⁴⁰Pipas mana contranchikpi kaspapa favor-ninchikpim kachkan. ⁴¹Ñoqapa sutiypi Cristopa kasqaykichikrayku pipas huk vaso yakullatapas qoykususpaykichikqa cheqaptapunim premionta chaskinqa.

Huchallichiqkunamanta

(Mt 18:6-9. Lc 17:1-2)

⁴²—Ñoqapi iñiq kay taksachakunamanta hukninta pipas huchallichiqpaqqa allinchá kanman molino rumita kunkanman wataruptinku lamar qochaman wischusqa kay-

^a9:29 Ñawpaq rikurimuq griego idioma copiakunapiqa manam rimancho ayunomanta.

nin. ⁴³Sichu makiki huchallichisunki hinaptinga allinnikipaqchá makikita qoruruwaq, allinraqmi kanman huknin makiyoqllaña wiñaypaq kawsakuynikiqa chaynapi iskay makintin infiernoman mana yaykunaykipaq, chaypiqa ninapas mana amachay atinam kachkan. (⁴⁴Chaypiqa manamá aycha urupas nitaq ninapas wañunchu.) ⁴⁵Sichu chakiki huchallichisunki hinaptinga allinnikipaqchá chakikita qoruruwaq, allinraqmi kanman qoru chakillaña wiñaypaq kawsakuynikiqa chaynapi iskay chakintin, infiernoman mana wischusqa kanaykipaq. (⁴⁶Chaypiqa manamá aycha urupas nitaq ninapas wañunchu.) ⁴⁷Sichu ñawiki huchallichisunki hinaptinga, allinnikipaqchá horqoruwaq, allinraqmi kanman chullan ñawillaña wiñaypaq kawsakuynikiqa chaynapi iskay ñawintin infiernoman mana wischusqa kanaykipaq. ⁴⁸Chaypiqa manamá aycha urupas nitaq ninapas wañunchu. ⁴⁹—Lliwmi kachichasqa kanqa ninawan. ⁵⁰Kachiqá allinmi, ichaqa chulluruspantaq ñimapaqtaq valenman? Kikikichikpuni kachichasqa hina kaychik hinaspataq kawsaychik hawkalla wakinkunawan.

Casadokunaqa mana rakinakunankumanta

(Mt 19:1-12. Lc 16:18)

10 ¹Jesumi Capernaum llaqtamanta lloqsipan rirqa Judea lawman rirqa qataqmi Jordan Mayupa waklawninmanpas. Chaypim llapa runakuna kaqla huñunakuyta qallaykurqaku hinaptinga Jesus yachachirqa hina rurananman hina. ²Chaymi wakin *fariseokuna Jesusman asuykurqaku tapukuykunawan pantarachinankupaq, paykunam tapurqaku:

—¿Diosqa leyninpi permitincha casado runa warminmanta rakikunanta? —nispa.

³Payñataqmi tapurqa:

—¿Imatataq Moisesqa kamachisurqankichik? —nispa.

⁴Paykunam contestarqa:

—Moisesqa permitirqam papelta ruraykuspa warminmanta rakikunapaq.

⁵Jesunataqmi nirqa:

—Chaynataqa kamachirqa rumi sonqo kaptikichikmi. ⁶Qallariyningpi “Dios llapa imata unanchaspanqa qaritawan warmitam rurarqa. ⁷Chayraykum qariqa taytamamanta saqespa hukllawakunqa warminmanña ⁸chaymi iskayninku huk runa hinallaña kanqaku.” Chaynaqa manam kanku iskayñachu aswanqa hukllañam.

⁹Chayraykum runaqa mana rakinmanchu Diospa kuskanchasqantaqa —nispa.

¹⁰Wasipiña kachkaptinkum Jesuspa discipulonkuna huktawan tapurqaku chay rimasqankumanta. ¹¹Jesumi paykunata nirqa:

—Warminmanta rakikuruspan huk warmiwan casarakuq runaqa huchallikunmi punta kaq warminpa contranpi. ¹²Warmipas huchallikuntaqmi qosanmanta rakikuruspan huk qariwan casarakuspanqa.

Wawakunata Jesus bendecisqanmanta

(Mt 19:13-15. Lc 18:15-17)

¹³Wawakunatam pusamurqaku Jesus llachpaykunapaq. Discipulonkunaña-taqmi qaqcharqa chay wawakuna pusamuqkunata. ¹⁴Jesumi harkakusqankuta rikururqa chaymi piñakuspan nirqa:

—Ama harkaychikchu wawakuna ñoqaman hamunanta, kay wawakuna hina kaqkunapaqmi Diospa munaychakusqanqa. ¹⁵Cheqaptam nikichik, pipas wawakuna hina Diospa munaychakusqanta mana chaskispaqa manapunim chaymanqa yaykunqachu.

¹⁶ Kaynata nispanmi Jesus wawakunata marqariykurqa, paykunapa hawanman makinta churaykuspanmi paykunata bendecirqa.

Jesuswan apu joven parlasqanmanta

(Mt 19:16-30. Lc 18:18-30)

¹⁷ Jesus richkaptinmi hamurqa huk runa kallpastin, paymi qonqorakuykuspan nirqa:

—Allin yachachikuq ñimatataq rurasaq wiñay kawsanaypaq? —nispa.

¹⁸ Jesusmi nirqa:

—¿Imanasqataq “allin yachachikuq” niwanki? Diosllam allinqa. ¹⁹ Qamqa yachankim Diospa kamachikuy ninkunata. Chay kamachikuykunam nin: “Amam hukwanqa pierdekunkichu, amam pitapas wañuchinkichu, amam suwakunkichu, amam piman-tapas llullataqa rimankichu, amam engañankichu, tayta-mamaykita respetay” nispa.

²⁰ Hinaptinmi chay runañataq nirqa:

—Yachachikuq, warma kasqaymantaraqmi chaykunataqa kasukurqani —nispa.

²¹ Hinaptinmi Jesus kuyakuywan qawarispam payta nirqa:

—Chaywanpas kayraqmi faltasunki, rispakiyá *rantikaramuy tukuy kapuq-nikita, hinaspayá chay qollqeta wakchakunaman qoykariy chaynapim hanaq pachapi kapuqnikikuna kanqa, chaymanta kutimuspañam ñoqawan rinki.

²² Runam chayta uyariruspan achka kapuqniyoq kasqanrayku llumpayta huk-manyaruspan llakisqallaña pasakurqa.

²³ Jesusñataqmi muyuriqninpi runakunata qawarispam discipulonkunata nirqa:

—Mayna sasatam apu runakunaqa yaykunqa Diospa munaychakusqanmanqa —nispa.

²⁴ Discipulonkunam kayta uyariruspanku admirakurqaku. Chaymi Jesus hukta-wan nirqa:

—Kuyasqay qarikuna imayna-mayna sasatam qori-qollqenkupi hapipakuq runakunaqa Diospa munaychakusqanman yaykunqaku! ²⁵ Apu runa Diospa munaychakusqanman yaykunamantaqa camelloch yaqapas agujapa rinrinta usturunman —nispa.

²⁶ Kayta uyariruspankum discipulokuna aswanraq admirakuspa tapunakurqaku:

—Hinaptinqa ¿pitaq salvakuytaqa atinman? —nispa.

²⁷ Jesusñataqmi paykunata qawarispam nirqa:

—Runakunaqa manam atinmanchu, Diosllam atinmanqa. Diospaqa tukuymi atinallan —nispa.

²⁸ Hinaptinmi Pedroñataq nirqa:

—Ñoqaykuqa tukuy imata saqeruspam qanwan purichkaniku —nispa.

²⁹ Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Cheqaptapunim nikichik, pipas ñoqarayku hinaspa Diosmanta allin noticiarayku saqenqa wasinta, wawqe-paninkunata, turi-~nañankunata otaq tayta-mamanta, warminta, churinkunata, chakrankunata ³⁰ hinaspaqa chaskinqam kay tiempopi pachak kuti masta wasikunata, wawqekunata, panikunata, turi-~nañankunata, tayta-mamakunata, churikunata hinaspa chakrakunata, chaskinqamá cheqnisqaña kaspapas, hamuq tiempopiñataqmi wiñaypaq kawsanqa.

³¹ Ichaqa ancha reqsisqa kaqkunamantam achkaq kanqaku pisi reqsisqaña, pisi reqsisqa kaqkunamantañataqmi achkaq ancha reqsisqaña kanqaku.

Jesusmi huktawan willakun wañunanmanta

(Mt 20:17-19. Lc 18:31-34)

³²Jerusalenman riptinkum Jesus discipulonkunapa puntanta rirqa. Chaymi admirakurqaku mana manchakuspan riptin, paykunañataqmi mancharisqallaña qatirqaku. Chayraykum Jesus chunka iskaynintin discipulonkunata huklawman qayaykuspa imam pasananmanta willayta qallaykurqa: ³³—Jerusalen llaqtamanmi richkanchik, chaypim Diosmanta Hamuq Runa entregasqa kasaq *sacerdotekunapa jefenkunamanwan Diospa ley nin yachachiqkunaman, paykunam wañunaypaq sentenciawaspanku mana castanchik kaq runakunaman entregawanqaku. ³⁴Burlakuwaspankum azotewanqaku hinaspa toqapayawanqaku chaymantam wañurachiwanqaku aswanqa kimsa punchawmantam kawsarimusaq.

Jacobowan Juanpa mañakusqankumanta

(Mt 20:20-28)

³⁵Zebedeopa churin Jacobowan Juanmi Jesusman asuykuspanku nirqaku:

—Yachachikuq, anri niykuwayku kay mañakusqaykuta —nispa.

³⁶Chaymi Jesus tapurqa:

—¿Imatataq munankichik qamkunapaq ruranayta? —nispa.

³⁷Hinaptinmi paykunañataq nirqaku:

—Munaychakuspaykiqa tiyaykachiwaykuyá hukniykuta *alleq lawnikipi, hukniykutañataq *ichoq lawnikipi —nispa.

³⁸Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Manam yachankichikchu imam mañakusqaykichiktaqa. Nisqaypi hinam ñoqaqa ñakarisasq. ¿Atiwaqchikchu ñoqa hina ñakariyta? ¿Atiwaqchikchu ñoqa hina wañuyta? —nispa.

³⁹Chaymi paykunañataq nirqa:

—Arí, atisaqkum —nispa.

Jesusñataqmi nirqa:

—Arí, cheqaptapunim qamkunaqa ñoqa hina ñakarinkichik hinaspa ñoqa hina wañunkichik. ⁴⁰Aswanqa *alleq lawniypi otaq *ichoq lawniypi tiyaykuyqa manam ñoqallamantachu, chayqa kachkan akllasqakunapaqmi —nispa.

⁴¹Wakin chunkantin discipulonkunam chayta uyariruspanku Jacobopa hinaspa Juanpa contranpi piñakururqaku. ⁴²Jesusñataqmi paykunata qayaykuspan nirqa:

—Yachasqaykichikpi hinapas nacionkuna gobiernaqkunam runakunapi munaychakunku hinaspam kamachispanku kasuchikunku. ⁴³Qamkunayá ichaqa ama chaynachu kaychik, qamkunamanta pipas kamachikuyta munaspaqa wakinkunatayá servichun. ⁴⁴Qamkunamanta pipas allin reqsisqa kayta munaspaqa llapanpa sirvientenyá kachun. ⁴⁵Diosmanta Hamuq Runaqa manam servichikunaypaqchu hamurqani aswanqa servinaypaqmi hinaspa achka runakunapa rantinpi wañunaypaqmi.

Ñawsa Bartimeota Jesus sanoyachisqanmanta

(Mt 20:29-34. Lc 18:35-43)

⁴⁶Chaymantam Jerico llaqtaman chayarurqaku. Chay llaqtamanta discipulonkunawan hinaspa achka runakunawan Jesus lloqsichkaptinmi ñanpa patanpi tiyachkasqa limosna mañakuq ñawsa runa. Payqa karqa Bartimeom otaq Timeopa churinmi. ⁴⁷Chay ñawsam Nazaretmanta kaq Jesuspa hamusqanta uyariruspan qayaykachakurqa:

—iDavidpa mirayninmanta hatun kamachikuq Jesus, llakipayariykullawayá! —nispá.

⁴⁸Chaymi runakuna ñawsata qaqcharqaku:

—iUpallay! —nispá.

Payñataqmi aswanraq qaparirqa:

—iDavidpa mirayninmanta hatun kamachikuq, llakipayariykullawayá! —nispá.

⁴⁹Jesusñataqmi sayaykuspan nirqa:

—Qayaramuychik —nispá.

Paykunam ñawsata qayamuspanku nirqaku:

—Kallpanchakuspayki hatariy, qayamusuchkankim —nispá.

⁵⁰Chay ñawsañataqmi capanta wikutispan kallpaylla Jesusman asuykurqa.

⁵¹Jesusmi tapurqa:

—¿Imatataq munanki qampaq ruranayta? —nispá.

Chaymi ñawsañataq nirqa:

—Yachachikuq, qawarikuytam munani —nispá.

⁵²Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Pasakuyña, iñiyinikim sanoyarachisunki —nispá.

Chaylla qawarikuruspanmi Jesuswanña rirqa.

Jerusalenman Jesuspa yaykusqanmanta

(Mt 21:1-11. Lc 19:28-40. Jn 12:12-19)

11 ¹Jerusalen llaqtaman hichparamuspankum chayarurqaku Olivos Moqoman. Chay lawpim kachkan Betfage llaqtachawan Betania llaqtacha. Jesusmi iskay discipulonkunata kachaspan ²nirqa:

—Riychik wak chimpa llaqtachata, chayman chayaruspaykichikmi tarinkichik manaraq pipapas sillakusqan watasqa malta asnota, paskaramuspayá aysaramuychik. ³Pipas: “¿Imapaqtaq paskachkankichik?” nispá tapusuptikichikqa qamkunam ninkichik: “Señormi necesitachkan, chayllam kutichipamusunki” nispá.

⁴Paykunam pasaspanku tarirurqaku asnota ñanpa patan wasipa punkunpi watasqata hinaspam paskarqaku.

⁵Wakin chaypi kaqkunañataqmi nirqaku:

—¿Imatataq rurachkankichik? ¿Imapaqtaq paskachkankichik asnota? —nispá.

⁶Paykunañataqmi nirqaku Jesuspa nisqanman hina, chaymi manaña harkakup-tinku asnota aysamurqaku. ⁷Jesusman asnota aysaramuspankum pachankuwan caronarqaku chaymi Jesusñataq sillakuykurqa. ⁸Hinaptinmi achka runakuna ñanman pachankunata mastarqaku, wakinñataqmi sachapa kallmankunata kuchuspanku ñanman churarqaku chayninta Jesus pasanpanpaq.

⁹Puntapas qepapas riqkunañataqmi Jesusmanta qayaykachakurqaku:

—iYupaychasunchik! ¡Alabasqayá kachun Señorpa sutinpi hamuqqa! ¹⁰iHantunchasqayá kachun ñawpa abuelonchik David hina gobiernanapanpaq hamuqqa! ¡Hanaq pachapi kaqkunayá Diosta yupaychachunku! —nispá.

¹¹Jesusmi Jerusalen llaqtaman chayaruspan temploman yaykurqa, chaymi tardeña kaptin lliwta qawarispalla Betania llaqtachaman pasakurqa chunka iskaynintin discipulonkunapiwan.

Mana ruruq sachata Jesus ñakasqanmanta

(Mt 21:18-19)

¹²Paqarinnintinñataqmi lloqsirqaku Betaniamanta chaymi Jesus yarqarachi-kuspan ¹³karumantaraq rikururqa llaquesapallaña higos sachata. Chaymi rirqa qawaq “Ichapas ruruchkan” nispan, aswanqa manam rurusqachu mana tiempon kasqanrayku, chayqa llaqeyoqlam kasqa. ¹⁴Chay higos sachatam nirqa:
—Kunanmantaqa manañam pipas ruruykitaqa mikunqañachu —nispa.
Chay nisqantam discipulonkuna uyarirurqa.

Templopi rantikuqkunata Jesus qarqosqanmanta

(Mt 21:12-17. Lc 19:45-48. Jn 2:13-22)

¹⁵Chaymantam chayarqaku Jerusalem llaqtaman, temploman Jesus yaykuruspanmi qallaykurqa qarqoyta chaypi llapa rantikuqkunatawan *rantikuqkunata, wikaparqam qollqe cambiananku mesakunatapas chaynataq paloma rantikuqkunapa sillankunatapas. ¹⁶Manataqmi dejarqachu templopa pationpi imakuna apakachanankutapas. ¹⁷Chaypim Jesus yachachirqa:
—¿Manachum Bibliapi Dios nichkan:

“Temploqqa mañakuwananku wasiwan sutichasqam kanqa.
Llapallan runakunapa mañakamuwananku wasim kanqa” nispa?

Qamkunam ichaqa suwakunapa machayninta hinaña rurarusqankichik.

¹⁸Jesupa nisqantam uyarirurqaku *sacerdotekunapa jefenkunawan Diospa leynin yachachiqkuna, Jesusta manchakuspankum maskarqaku imayna forma-pipas wañurachinankupaq llapa runakuna Jesupa yachachisqanta uyarispa admirakuptinku. ¹⁹Ichaqa Jesusmi discipulonkunawan llaqtamanta pasakurqa tutayaruptinña.

Higos sachapa chakirusqanmanta

(Mt 21:20-22)

²⁰Paqarinnintin richkaspankuñataqmi chay higos sachata rikururqaku sapin-mantapuni chakisqataña. ²¹Chaymi Pedro yuyariruspan Jesusta nirqa:
—Yachachikuq qaway, qayna punchaw “amaña ruruychu” nisqayki higos sachapa chakirusqañam.

²²Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Diospi confiakyuchik. ²³Cheqaptapunim pipas sonqonpi mana iskayrayaspa kay orqota ninman: “Chaymanta suchuspa lamar-qochaman wischukuy” nispa, chay nisqan cumplikunanta creeptinqa nisqanpi hinam kanqa. ²⁴Chaymi nikichik: Diosmanta lliw mañakusqaykichikta chakirusqaykichikpaqña creespaqa chaskinkichikpunim. ²⁵Ichapas Diosta mañakuchkaspa qonqayta yuyariruwachik piwanpas piñanasqa kasqaykichikta, chayna kaptinqa tukuy sonqoykichikwanyá pampachaychik, chaynapi hanaq pachapi Dios Taytaykichikpas huchaykichikta pampachasunaykichikpaq. (²⁶Qamkuna mana pampachaptikichikqa hanaq pachapi kaq Dios Taytaykichikpas manam pampachasunkichikchu.)

Jesusaq kamachikunanpaq munayniyoq kasqanmanta

(Mt 21:23-27. Lc 20:1-8)

²⁷Jerusalemman huktawan kutiramuptinkum Jesus templopi purichkarqa. Chaymi payman asuykurqaku *sacerdotekunapa jefenkuna, Diospa leynin yachachiqkuna hinaspa judiokunapa kamachiqninkuna. ²⁸Paykunam Jesusta tapurqaku: —¿Ima derechoykiwantaq chaykunataqa rurachkanki? ¿pitaq autorizasurqanki? —nispa.

²⁹Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Ñoqapas tapusqaykichikyá, kay tapusqayta contestawaptikichikqa ñoqapas nisqaykichikmi ima derechoywanmi kaykuna rurasqayta. ³⁰Niwaychikyá: ¿Pitaq bautizananpaq Juantaqa kachamurqa, Dioschu icha runakunachu? —nispa.

³¹Chaynata Jesus tapuptinmi kikinkupura tanteeanakurqaku:

—Sichum “Diosmi kachamurqa” niptinchikqa “¿Imanasqataq manaqa creerqankichikchu?” niwasunchiki. ³²Manataqmi nichwanchu “Runakunallam kachamurqa” nispaqa.

Manamá contestayta atirqakuchu llaqa runakunata manchakusqankurayku, manchakurqakuqa Bautizaq Juanta cheqaptapuni Diosmanta willakuq kasqanpaq runakuna hapiptinkum. ³³Chaymi Jesusta nirqaku:

—Manam yachanikuchu —nispa.

Jesusñataqmi nirqa:

—Manataqmi ñoqapas nisqaykichikchu ima derechoywanmi kaykuna rurasqaytaqa —nispa.

Mana allin llamkaqkunawan rikchanachisqanmanta

(Mt 21:33-46. Lc 20:9-19)

12 ¹Rikchanachiykunawan yachachispanmi Jesus nirqa:

—Huk runam chakranpi uvasta plantaruspa muyuriqninta perqarachirqa, huk pozotataqmi rurachirqa uvaspa rurunta sarunankupaq, hinaspa markayoq chukllata rurachirqa chaymanta cuidanankupaq. Chaykunata rurarchispa chakranta llamkaqkunaman arriendakuruspa illarurqa. ²Cosecha tiempo chayaramuptinmi runanta chay dueño kacharqa arriendaqninkunamanta tupaqninta mañamunanpaq. ³Paykunañataqmi chay runata hapiruspanku maqaparurqaku hinaspa kutirichirqaku mana imayoqta. ⁴Dueñoñataqmi huknin runantaña kacharqa, paytam umanta pakiruspanku penqaypaqta ruraraqaku. ⁵Huk runatawanraq kachaptinmi paytañataq wañurachirqaku. Chaywanpas huktawan-huktawanraqmi kacharqa, paykunatam wakinta maqaparurqaku, wakintañataqmi wañurachirqaku.

⁶—Chay dueñoqa kuyasqa sapallan churillanñam puchururqa, paytam kacharqa: “Churiytaqa respetanqakuch” nispa. ⁷Ichaqa llamkaqkunam payta rikuruspanku ninakurqaku: “Paymi chashinqa herenciaataqa, paytaqa wañurachisunyá ñoqanchikña dueño kananchikpaq” nispa. ⁸Chaymi wañurachispanku cuerpona chakramanta wischururqaku. ⁹Chaynaqa ¿imatataq ruranga chakrayoqqa? Payqa kutiramuspanmi llamkaqkunata wañuchispa chakranta hukkunamanña arriendakurunqa. ¹⁰iManachum Bibliapi leerqankichik:

“Wasi perqaqkunapa wischupakusqanku rumiqa cimientopi esquinan hapiq rumiñam rikurirurqa.

¹¹Kaytaqa ruraran Señor Diosmi.

Kay qawasqanchikqa ñoqanchikpaqqa ima admirakuypaqmi” nispa nisqanta. ¹²Hinaptinmi tapuqnin runakuna musyakururqaku Jesuspa rikchanachisqanqa paykunapa contranpi kasqanta chaymi hapiruyta munarqaku ichaqa llapa runakunata manchakuspankum mana ima rurayta atispa pasakurqaku.

Impuesto paganamanta

(Mt 22:15-22. Lc 20:20-26)

¹³Jesusmanmi kachamurqaku wakin *fariseokunatawan Rey Herodespa wakin qatiqninkunata chaynapi Jesus imamantapas mana allinta rimaruptin acusanankupaq. ¹⁴Paykuna hamuspankum Jesusta nirqaku:

—Yachachikuq, yachanikum qamqa runakunata mana manchakuspayki cheqap rimasqaykita. Qamqariki manam runapa hawallantachu qawanki, cheqaptam yachachinki Diospa munasqanman hina kawsananchikpaq. ¿Allinchi Rey Cesarman impuesto pagay icha manachu? ¿Pagachwanchu icha manachu? —nispa.

¹⁵Jesusmi paykunaqa iskay uya kasqankuta yachaspan nirqa:

—¿Imanasqataq pantachiwaypi richkankichik? Qollqeta apamuwaychik qawanaypaq —nispa.

¹⁶Aparamuptinkum Jesus paykunata tapurqa:

—¿Pipa uyantaq hinaspa pipa sutintaq kay qollqepiqa kachkan? —nispa.

Chaymi paykunañataq nirqa:

—Rey Cesarpa —nispa.

¹⁷Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Rey Cesarpa kaqtaqa paymanyá qoychik, Diosmanñataq paypa kaqta —nispa. Jesuspa chayna nisqanwanmi llumpayllataña admirakurqaku.

Wañuqkunapa kawsarimunanmanta

(Mt 22:23-33. Lc 20:27-40)

¹⁸Chaymantam Jesusman hamurqaku wakin *saduceokuna. Paykunaqa manam creenkuchu wañuqkunapa kawsarimunanmanta chaymi Jesusta nirqaku:

¹⁹—Yachachikuq, Moisespa qellqasqanpim niwachkanchik: “Casado runa mana wawayoqta warminta dejaruspa wañuruptinqa wawqenmi viudawan casarakunqa, hinaptinmi churipas wañukuqpa churin hinaña kanqa chaynapi wañukuqpa miraynin kananpaq” nispa. ²⁰Qanchis wawqentin qarikunam karqa. Piwi kaq casarakuspanmi wañuruspan warminta mana wawayoqta saqerurqa. ²¹Chaymantam sullkan casarakururqa chay warmiwan, paypas mana churiyoqmi wañukurqa. Casarakurqataqmi, kimsa kaq qatiqninwanpas. ²²Chaynapim qanchisnintinpuni casarakururqaku chay warmillawan. Hinaptinmi mana mayqanninpapas churinku karqachu. ²³Chaymantam warmipas qepankuta wañururqa. Chay qanchisnintinwan casarakuchkaptinqa wañuqkuna kawsarimuptinqa ¿mayqanninpamá warminqa kanqa?

²⁴Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Qamkunapa pantaypim kachkankichik Bibliapa nisqantapas chaynataq Diospa atiynintapas mana reqsispaykichik. ²⁵Llapa runakuna kawsarimuspankuqa manam casarakunqakuchu manataqmi casarachinakunqakuchu, ichaqa hanaq pachapi angelkuna hinañam kanqaku. ²⁶Wañuqkuna kawsarimunanmantaqa ¿manachum leerqankichik Moisespa libronpi rupachkaq tankar kichkamanta Diospa rima-payasqanta? Paymi nirqa: “Ñoqqa kani Abrahampa, Isaacpa hinaspa Jacobpa

Diosninmi” nispa. ²⁷Diosqa manam wañusqakunapa Diosninchu ichaqa kawsaqqunapa Diosninmi. Chaynaqa qamkunaqa llumpay pantaypim kachkankichik.

Hatunnin kamachikuymanta

(Mt 22:34-40)

²⁸Jesusmanmi asuykurqa Diospa leynin yachachiq runa. Paymi uyarirqa tapuqninkunaman Jesuspa allin contestasqanta chaymi Jesusta tapurqa:

—Yachachikuq ¿Diospa kamachikuy ninkunamantaqa mayqantaq hatunnin kamachikuy? —nispa.

²⁹Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Tukuymanta kasukuna kamachikuyqa kaymi: “Israel runakuna, uyariychik: Señor Diosninchikqa chullallam. ³⁰Señor Diosnikitam kuyanki tukuy sonqoykiwan, tukuy vidaykiwan, tukuy yuyayniykiwan hinaspa tukuy kallpaykiwan” nispa. ³¹Kay kaqla qatiqninñataqmi nin: “Kuyankim runamasikita kikikita hina” nispa. Kaykunam llapallan kamachikuykunamanta aswan hatun kamachikuykuna.

³²Chaymi Diospa leynin yachachiq runa Jesusta nirqa:

—Yachachikuq, allintam nirunki. Cheqaptam Diosqa chullalla, manataqmi huk Diosqa kanchu paymantaqa. ³³Allinpunim tukuy sonqonchikwan, tukuy yuyayninchikwan hinaspa tukuy kallpanchikwan Diosta kuyayqa, allintaqmi runamasinchikta kikinichikta hina kuyaypas. Chay ruraymá aswan allinqa Diospaq animalkunata lliw kañanamantapas chaynataq wakín ofrecena kaqkunamantapas —nispa.

³⁴Yachaywan rimaruptinmi Jesus nirqa:

—Manam llumpayñachu faltasunki Diospa munaychakusqanman yaykunaykipaq —nispa.

Tapukuy ninkuwan Jesusta mana wichichiyta atiptinkum mayqanninkupas manaña ima tapuytapas munarqakuchu.

Davidpa mirayninmanta kaq Cristomanta

(Mt 22:41-46. Lc 20:41-44)

³⁵Templopi Jesus yachachispanmi nirqa:

—¿Imaynanpitaq Diospa leynin yachachikunaqa “Cristoqa Davidpa mirayninmi” nispa ninku? ³⁶Kikin Davidmi Chuya Espiritupa sonqochasqan nirqa:

“Señor Diosmi Señorniyta nirqa:

‘Enemigoykikunata vencenaykamayá *alleqniypi tiyaykuy.

Enemigoykikunata saruchinaykamayá alleqniypi tiyaykuy’ nispa.”

³⁷¿Imaynataq Cristoqa Davidpa mirayninqa kanman Davidpuni “Señorniy” nispa Cristomanta rimachkaptinqa?

Llapa runakunañataqmi Jesusta ganasllawanña uyarirqaku.

Diospa leynin yachachikunapa huchanmanta

(Mt 23:1-36. Lc 11:37-54. 20:45-47)

³⁸Jesusqa yachachispanmi nirqataq:

—Amayá qatipakuychikchu Diospa leynin yachachiq runakunataqa, paykunapa qoysu pachawan puriytam gustanku, plazakunapipas respetollawanña rimaykunankutam munanku, ³⁹huñunakunanku wasikunapipas hinaspa convidokunapipas ñawpaqlapi tiyaytam

munanku. ⁴⁰Viudakunapa imallantapas qechuruspam allin runa tukuspa una-unayta Dios-ta mañakunku, chayraykum paykunaqa wakinmantapas aswan castigasqaraq kanqaku.

Wakcha viudapa ofrenda qosqanmanta

(Lc 21:1-4)

⁴¹Jesumi templopi tiyachkarqa ofrendakuna churananku baulpa chimpan-pi, payqa qawachkarqa runakunapa qollqe churasqantam. ⁴²Huk wakcha viuda chayaramuspanmi baulman hinaykurqa iskay qollqechata. ⁴³Chaymi discipulon-kunata qayaykuspan Jesus nirqa:

—Cheqaptapunim nikichik, wak wakcha viudam llapa apukunapa churasqanman-tapas aswan achkataqa churaykun. ⁴⁴Apukunaqa puchuq qollqellankutam churarqa, wak viudam ichaqa wakcha kayninpi mantienekunanpaq kaqta llapallanta qoykun.

Templo tuñichisqa kananmanta

(Mt 24:1-2. Lc 21:5-6)

13 ¹Tempломanta lloqsichkaptinmi huknin discipulon Jesusta nirqa:
—Yachachikuq iqaway kay hatu-hatun rumikunata, qaway hatu-hatun kay templota!

²Chaymi Jesus nirqa:

—Ari, qawapaykuychik allinta, manam chulla rumipas perqasqaqa puchunqa-chu, lliwmi tuñichisqa kanqa.

Jesus kutimunanpaq tukuy ima pasakunanmanta

(Mt 24:3-28. Lc 21:7-24. 17:22-24)

³Chaymantam rirqaku Olivos Moqoman, chay moqoqa templopa waklaw chimpanpim kachkan. Jesus chaypi tiyachkaptinmi Pedro, Jacobo, Juan hinaspa Andres sapanpi tapurqaku:

⁴—Yachachikuq willaykuwaykuyá ¿haykapitaq kay nisqaykikunaqa kanqa?
¿Imaynamá yachasaqku tukuy chaykuna cumplikunantaqa?

⁵Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Allinta qawakuychik yanqataq pipas pantachisunkichikman. ⁶Achkaqmi hamunqaku ñoqapa sutiypi “Ñoqam kani Cristo” nispa, chaynata rimaspankum achka runata pantachinqaku.

⁷—Ichaqa guerrakunamanta otaq guerrakuna kananmanta parlaqta uyarispaykichikqa amam manchakunkichikchu, chaykunaqa sucedekunqam ichaqa manaraqmi kay tiempoqa tukunqaraqchu. ⁸Huk nacionmi peleanqa huklaw nacionwan, kanqataqmi kaypi-wakpi ter-remotokunapas chaynataq muchuykunapas, kaykunaqa ñakariykunapa qallariyllanraqmi.

⁹—Qamkunaqa kikikichikyá cuidakuychik, qamkunaqa juzgadokunaman entregasqam kankichik hinaspa *huñunakuna wasikunapi maqasqa kankichik. Go-biernaqqunapa, reykunapa ñawpaqninmanmi ñoqarayku pusasunkichik chaynapim paykunamanpas willankichik ñoqamanta. ¹⁰Manaraq kay tiempo tukuchkaptinmi ñoqamanta allin noticia lliw nacionunapi willakusqa kanqa. ¹¹Autoridadkunaman apasuptikichikqa amam llakikunkichikchu imam rimanaykichikmantaqa, Diosmi yachachisunkichik chay ratopi imam rimanaykichiktaqa, manam kikillaykichikman-tachu rimankichikqa. Chuya Espiritum yachachisunkichik imam rimanaykichikta.

¹²—Runakunam wawqenkuta traicionanqa wañuchinanpaq, taytapas churintam traicionanqa, chaynataqmi wawa-churinkunapas tayta-mamankupa contranpi hatarispá wañuchinqaku. ¹³Ñoqaraykum llapa runakuna cheqnisunkichik, ichaqa kay pachapa tukupayninkama ñoqapi takyaqtam Diosqa salvanqa.

¹⁴—Diosmanta willakuq Danielmi qellqarqa purmachiq millakuypaq kaqmanta. Pipas kay leeqqa entiendechun. Templopi chayta rikuspaykichikqa Judeapi kaqkunayá ayqeychik orqokunaman. ¹⁵Wasipa hawanpi kaqpas amañayá wasinmanqa imapas horqoq yaykuchunchu. ¹⁶Chakrapi kaqpas amaña pachan hoqariqqa kutichunchu. ¹⁷Imaynaraq kanqaku chay punchawkunapi wiksayoq otaq ñuñuq wawayoq warmikunaqa! ¹⁸Dios-tayá mañakuychik kaykunaqa para tiempopi ama kananpaq. ¹⁹Chay punchawkunapiqa llumpa-llumpay ñakariykunam kanqa, chayna ñakariyqa manam karqachu Dios kay pachata unanchasqanmantapunipas, manañataqmi kanqachu haykapipas. ²⁰Sichum Dios mana asllayachinmanchu chay punchawkunata hinaptinqa, manach pipas librakunmanchu wañuyman. Aswanqa akllasqankunaraykum asllayachinqa chay punchawkunata.

²¹—Sichum pipas nisunkichik: “Qawaychik, kaypim kachkan Cristo” otaq “Wakpim kachkan Cristo” nispa, hinaptinqa amam paykunata creenkichikchu. ²²Rikurimunqam Cristo tukuy runakuna hinaspa Diosmanta willakuq tukuqkuna chaynapi admirakuypaq milagrokunata ruraspa llapa runakunata engañanankupaq, engañaypim rinqaku Diospa akllasqan runakunatapas. ²³Cuidakuychikyá, qamkunamanqa lliwtam willaykuykichikña manaraq pasakuchkaptin.

Imaynam Jesucristopa kutimunamanta

(Mt 24:29-35, 42-44. Lc 21:25-36)

²⁴ Jesusmi nirqa:

—Chay punchawkunapi ñakariy tiempo pasaruptinmi inti tutayarunqa, kyllapas manañam achkinqachu, ²⁵lucerokunam wichimunqa, cielokunapi tukuy ima kaqkunapas katkatatanqam. ²⁶Chaymi llapachallan runakuna Diosmanta Hamuq Runata rikuwanaqaku puyupi tukuy atiyuniyan hinaspa kanchariyuniyan hamuchkaqta. ²⁷Angelniykunatam kamachisqa kay pachapi kaq llapallan nacionkunamanta may karupiña kaptinkupas akllasqaykunata huñumunankupaq.

²⁸—Higos sachawan rikchanachisqaytayá yachaychik: Kallmankuna llullullaraq kaspera ikllirimuptinmi yachankichik poqoy hichpamusqanta. ²⁹Chaynaqa llapa nisqaykuna sucedekuptinmi yachankichik tukupay tiempoqa hichpallaña kasqanta. ³⁰Cheqaptapunim nikichik, tukuy kaykunaqa cumplikunqa manaraqpas kay miray runakuna chinkachkaptinmi. ³¹Cielopi kaqkunapas chaynataq kay pachapas chinkanqam, nisqaykunam ichaqa mana chinkanqachu.

³²—Ichaqa manam pipas yachanchu ima punchawmi otaq imay horam kutimunaytaqa, hanaq pachapi angelkunapas manam yachanchu nitaqmi Diospa Churipas yachanichu aswanqa Taytallaymi.

³³—Chaynaqa qamkunayá cuidakuychik, Diosta mañakustinyá listolla suyawaychik haykapi kutimunaytapas mana yachasqaykichikrayku. ³⁴Huk runa karuman illaruq hinam kanqa. Manaraq illaruchkaspanmi runankunata kamachin wasinmanta nanchikunanpaq hinaspan sapakamaman imam rurananta qon. Punkupi cuidaqtapas kamachinmi rikchan-rikchanlla kananpaq. ³⁵Chaynayá qamkunapas wasiyoqpa imay horam kutimunanta mana yachachkaspaqa listolla kaychik. Ichapas kutiramunqa tutaykuqta otaq chawpi tutata otaq gallo waqayta otaq achikyamuqta. ³⁶Yanqañataq

qonqaymanta chayaramuspay mana suyawachkaqta tariramuykichikman. ³⁷Qamkunanaman willasqaytaqa llapallanmanmi nini, chaynaqa listollayá suyawaychik.

Jesusta wañuchinankupaq rimanakusqankumanta

(Mt 26:1-5. Lc 22:1-2. Jn 11:45-53)

14 ¹Iskay punchawllañam faltarqa *Pascua Fiestapaq, chay punchawpim mana qonchuyoq tantata mikunku. *Sacerdotekunapa jefenkunam Diospa leynin yachachiqkunapiwan tantearqaku engañowan Jesusta hapiruspa wañura-chinankupaq. ²Chaymi nirqaku:

—Fiestapiqa ama hapisunchu runakuna ama alborotanankupaq —nispá.

Miski asnaq aceitewan Jesus tallisqa kasqanmanta

(Mt 26:6-13. Jn 12:1-8)

³Jesumi kachkarqa Betania llaqtachapi *lepra onqoymanta sanoyaq Simonpa wasinpi. Chaypi mikuchkaptinkum chayaramurqa huk warmi. Paymi niño-rumi-manta puyñuchapi nardo waytamanta rurasqa miski asnaq aceiteta aparamurqa, chayqa achka qollqepa chaninmi karqa. Chay puyñuchata pakiruspanmi talliykurqa Jesuspa umanman. ⁴Chaypi wakin kaqkunañataqmi piñakuruspanku ninakurqa:

—¿Imanasqataq kay achka qollqepa chanin miski asnaq aceitetaqa usurachin?

⁵Wakchakunata yanapanapaqmi *rantikurunmanku karqa huk wata jornalpa chanin qollqepi —nispá.

Chay warmita qaqchapaptinkum ⁶Jesusñataq nirqa:

—Upallaychik. ¿Imanasqataq llakichinkichik kay warmita? Payqa allintam ruraron ñoqapaq. ⁷Wakcha runakunaqa qamkunawanmi haykapikamapas kanqa, munarisqaykichik horam paykunataqa yanapawaqchik, ñoqam ichaqa mana tukuy tiempochu qamkunawan kasaq. ⁸Kay warmiqa tukuy atisqantam ruraron, kay miski asnaq aceitewan talliwaspanqa pampakunay punchawpaqmi cuerpoyta alistachkan. ⁹Cheqaptapunim nikichik, kay pachapi tukuy hinastinpi Diosmanta allin noticiata willakuptinkum kay warmipa rurasqantapas yuyarinqaku.

Jesusta traicionanapaq Judaspa rimasqanmanta

(Mt 26:14-16. Lc 22:3-6)

¹⁰Chunka iskayniyoq discipulokunapa hukninmi karqa Judas Iscariote, paymi *sacerdotekunapa jefenkunawan parlaq rirqa paykunaman Jesusta entregananpaq. ¹¹Paykunam Judaspa nisqanta uyariiruspanku kusişqallaña qollqeta paganankupaq prometerqaku. Chaymantapunim Judasqa tiempota maskarqa Jesusta traicionanapaq.

Discipulonkunawan Jesuspa cenasqanmanta

(Mt 26:17-29. Lc 22:7-23. Jn 13:21-30. 1 Co 11:23-26)

¹²Punta kaq punchawpim mana qonchuyoq tantata hinaspa *pascua carnerota wañuchispanku mikunanku fiestapi Jesusta discipulonkuna tapurqaku:

—¿Maypitaq alistamusaqku Pascua mikuyta cenananchikpaq? —nispá.

¹³Chaymi iskay discipulonta kamachirqa:

—Llaqtaman rispaykichikmi puyñupi yaku apachkaq runawan tupankichik, paytam qatinkichik, ¹⁴runapa yaykusqan wasipa dueñontam ninkichik: “Yachachikuqmi nin: ¿Mayqan cuartopitaq *pascua mikuyta cenasq discipuloy-

kunawan?” nispa. ¹⁵Chaymi qawachisunkichik hatun cuartota wasipa altosninpi ña allichasqataña, chaypim mikunanchikpaq preparamunkichik.

¹⁶Iskayninku llaqtaman chayaruspankum lliwta tariqaku Jesuspa nisqanman hina, chaypim pascua mikuyta prepararqaku.

¹⁷Tutaykamuchkaptinñam Jesus chayaramurqa chunka iskayniyoq discipulonkunapiwan. ¹⁸Mesapiña mikuchkaptinkum Jesus nirqa:

—Cheqaptam nikichik, kaypi ñoqawan mikuqmantam huk kaqnikichik traicionawanqa —nispa.

¹⁹Chaymi paykuna llakikuspanku sapakama tapukurqaku:

—¿Ñoqachu? —nispanku.

²⁰Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Qamkunamanta ñoqawan kуска medianoman tanta challpuqmi. ²¹Diosmanta Hamuq Runataqa Bibliapa nisqanman hinam sucedewachkan ichaqa iimaynaraq kanqa traicionawaqniy runaqa, amapas payqa nacenmanchu karqa!

²²Mikuchkaptinkum Jesus tantata hapiykuspan Diosman graciasta qorqa, chayta pakiykuspanmi paykunaman aypurqa:

—Chaskiychik. Kaymi cuerpoy —nispa.

²³Vasotapas hoqarispanmi Diosman graciasta qorqa hinaspam paykunaman haywarqa vasomanta tomanankupaq hinaptinmi llapallanku vasomanta tomaykurqaku. ²⁴Chaymi Jesus nirqa:

—Kaymi yawarniy, kay mosoq contrato cheqapyachiq yawarniytam chaqchusaq achka runakunapaq. ²⁵Cheqaptapunim nikichik, manañam uvaspa rurunmantaqa tomasaqñachu *Diospa munaychakusqanpiña mosoq vinota tomanaykama —nispa.

Jesusmi willakun Pedropa negananmanta.

(Mt 26:30-35. Lc 22:31-34. Jn 13:36-38)

²⁶Yupaychanapaq takita takiruspankum Olivos Moqoman pasakurqaku.

²⁷Chaypim Jesus nirqa:

—Llapallaykichikmi ñoqamanta penqakuwankichik, Bibliam nin: “Michiqtam wañurachisqaq hinaptinmi ovejakuna cheqerunqaku” nispa. ²⁸Aswanqa kawsariramuspaymi qamkunamanta puntatarq Galilea lawman risaq —nispa.

²⁹Hinaptinmi Pedro nirqa:

—Llapallanku qanmanta penqakuptinkupas ñoqaqa manam penqakusaqchu —nispa.

³⁰Chaymi Jesus nirqa:

—Cheqaptam niki, kunan tutupunim manaraqpas gallo iskay kutita waqachkaptin kimsa kutikama negawanki —nispa.

³¹Pedroñataqmi atipakuspan nirqa:

—Qanwan kуска wañunay kaptinpas manapunim negasqaykichu —nispa.

Chaynallatam llapallan discipulonkunapas nirqaku.

Getsemani huertapi Jesuspa mañakusqanmanta

(Mt 26:36-46. Lc 22:39-46)

³²Getsemani huertaman chayaruptinkum Jesus nirqa discipulonkunata:

—Kayllapi tiyachkaychik Taytayta mañakamunaykama —nispa.

³³Pedrotawan Jacobota hinaspa Juanta pusarikuspanmi pensamientopa intusqan llumpa-llumpayta llakirikurqa. ³⁴Hinaspam paykunata nirqa:

—Sonqoymi ancha llakisqa kachkan wañukunaypaq hinaña, kayllapiyá kachkaychik rikchaspa —nispa.

³⁵Waklawneqman riruspanmi qonqoranpa pampakama kumuykuspan Taytanta mañakurqa, pay munaptinga chay ñakarinan hora ama chayamunanpaq. ³⁶Mañakuspanmi nirqa:

—Taytalláy, qamqa lliwtam imatapas atinki, kay ñakarinaymantayá libraykuway, ichaqa amayá ñoqapa munasqaychu kachun aswanqa qampa munasqaykiyá —nispa.

³⁷Discipulonkunapa kasqanman kutispanmi puñuchkaqta tariykurqa, chaymi Simon Pedrota nirqa:

—Simon ¿puñuchkankichu? ¿Manachum huk horallapas rikchayta atirqanki?

³⁸Rikchaspayá Diosta mañakuychik ama tentasqa kanaykichikpaq. Allin rurayta munaptikichikpas cuerpoqa mana kallpayoqmi kachkan —nispa.

³⁹Jesumi huktawan rispan mañakurqa hina kaqlata. ⁴⁰Kutimuspanmi discipulonkunata huktawan puñuchkaqta tariykurqa. Paykunata puñuy llumpayta aysaykuptinmi penqakuspanku manaña ima niytapas atirqakuchu. ⁴¹Kimsa kaq kutita mañakamuspanmi paykunaman kutimuspan nirqa:

—Kunanqa puñukuspayá samakuychikña. Diosmanta Hamuq Runapa horaymi chayaramunña huchasapa runakunapa makinman churasqa kanaypaq. ⁴²Hatariychik, hakuña, hamuchkanñam traicionawaqniy —nispa.

Jesusta presochasqankumanta

(Mt 26:47-56. Lc 22:47-53. Jn 18:2-11)

⁴³Jesus rimachkaptinraqmi Judas chayaramurqa, payqa chunka iskayniyoq discipulonkunapa hukninmi karqa. Paywanmi hamurqaku achkallaña runakuna *espadakunata hinaspa kaspikunata aptarikuspanku. Paykunaqa hamurqaku *sacerdotekunapa, Diospa leynin yachachiqkunapa hinaspa kamachiqkunapa kachamusqanmi. ⁴⁴Traicionaq Judasmi kaynata yachachinakuspa hamurqa:

—Ñoqapa muchaykusqaymi kanqa, paytam ama kacharispa apankichik —nispa.

⁴⁵Judasmi chayaramuspallan Jesusman asuykuspan:

—Yachachikuq —nispa muchaykurqa.

⁴⁶Hinapinmi hamuq runakuna Jesusta hapiruspan presocharurqaku.

⁴⁷Jesuswan chaypi huk kaqmi espadanta horqoruspan *sacerdotekunapa jefenpa runanpa rinrinta qorururqa. ⁴⁸Hinapinmi Jesus chay runakunata nirqa:

—¿Suwatapas hapiq hinachum hamurqankichik espadayoq hinaspa kaspiyoq presochawanaykichikpaq? ⁴⁹Sapa punchawmi ñoqaqa qamkunawan karqani templopi yachachispay ichaqa manam presochawarqankichikchu. Aswanqa kaykunaqa pasakun Bibliapa nisqan cumplikunanpaqmi.

⁵⁰Hinapinmi lliw discipulonkuna Jesusta sapallanta saqeruspa ayqekurqaku.

Huk mozopa lluptikusqanmanta

⁵¹Huk mozom sabanasllawan wankikuykuspa Jesusta qatirqa hinapinmi hapirurqaku. ⁵²Ichaqa paymi sabanasta saqeruspan qalalla lluptikurqa.

Jesusta cortepi tapupayasqankumanta

(Mt 26:57-68. Lc 22:54-55, 63-71. Jn 18:12-14, 19-24)

⁵³Jesustam pusarurqaku *sacerdotekunapa jefenpa wasinman, chaypim huñunakururqaku *sacerdotekunapa llapa jefenkuna, judio kamachikuqkuna hinaspa Diospa leynin yachachiqkuna. ⁵⁴Pedroñataqmi qatirqa karu qepallanta chay sacerdotekunapa jefenpa wasinpa pationkama. Chaypim guardiakunawan kuska tiyaykurqa ninapi qonikuspan.

⁵⁵Sacerdotekunapa jefenkunam *cortepi kaqkunapiwan Jesuspa contranpi imatapas maskarqaku wañurachinankupaq ichaqa manam imatapas tarirqakuchu. ⁵⁶Achka runakunam paypa contranpi llullakuspa rimarqaku ichaqa paykunapa rimasqanqa manam tuparqachu. ⁵⁷Wakinkunam sayarispanku yanqamanta Jesusta acusarqaku kaynata:

⁵⁸Paymi nirqa: “Ñoqam tuñirachisqaq runakunapa rurasqan kay templota hinaspaymi runapa mana rurasqanta huktawañ kimsa punchawllapi hatarirachisqaq” nispa.

⁵⁹Chaynata rimachkaptinkupas manam tuparqachu nisqankuqa.

⁶⁰Hinaptinmi *sacerdotekunapa jefen chawpinkupi sayarispa Jesusta tapurqa: —¿Manachu imallatapas rimarinki? ¿Imatataq rimachkanku qampa contraykipiqa? —nispa.

⁶¹Jesusmi ichaqa mana imatapas rimarispan upallalla karqa. Hinaptinmi chay jefe huktawañ tapurqa:

—¿Qamchu kanki yupaychasqayku Diospa Churin Cristo? —nispa.

⁶²Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Arí, ñoqam kani, Diosmanta Hamuq Runatam rikuwankichik atiyinoyq Diospa *alleqninpi tiyachkaqta hinaspa cielomanta puyukunawan hamuchkaqta.

⁶³Hinaptinmi chay sacerdotekunapa jefen llumpay piñasqallaña pachankunatapas llikispan nirqa:

—¿Imapaqñataq testigokunataqa munanchik? ⁶⁴Qamkunapas uyarirunkichikñam payqa Dios tukusqanta ¿ima ninkichiktaq? —nispa.

Chaymi llapallanku sentenciarqaku wañunanpaq.

⁶⁵Hinaptinmi wakinku qallaykurqaku toqapayta, uyanta taparuspankum takaspanku nirqaku:

—Musyakuy ¿pitaq takasuchkanki? —nispa.

Guardiakunañataqmi uyanpi maqarqaku.

Jesusta Pedro negasqanmanta

(Mt 26:69-75. Lc 22:56-62. Jn 18:15-18, 25-29)

⁶⁶Uray patiopi Pedro kachkaptinmi *sacerdotekunapa jefenpa criadan hamurqa hinaspanmi Pedrotá rikururqa ninapi qonikuchkaqta. ⁶⁷Qawarayasqanmantam nirqa: —Qampas Nazaretmanta kaq Jesuswanmi purirqanki —nispa.

⁶⁸Pedroñataqmi nirqa:

—Paytaqa manam reqsinichu. Imamantachá rimapayawachkankipas —nispa.

Chaynata nispan hawa punkuman lloqsiruptinmi gallo waqaramurqa. ⁶⁹Huktawañ qawarispanmi chaypi kaqkunaman chay criada nirqa:

—Kay runaqa Jesuspa puriqmasinmi —nispa.

⁷⁰Ichaqa Pedrom huktawañ negakurqa. Ratollanmanmi chaypi kaqkunapas Pedrotá nirqaku:

—Cheqaptapunim qampas paykunamanta kaq kanki Galilea lawmanta kasqaykirayku —nispa.

⁷¹Chaymi Pedro ñakaspan juramentarqa:

—Manam reqsinichu chay rimasqaykichik runataqa —nispa.

⁷²Chay ratollapi iskay kaq kutitaña gallo waqaramuptinmi Pedro yuyarirurqa: “Manaraqpas gallo iskay kutita waqachkaptinmi kimsa kutikama negawanki” nispa Jesuspa nisqanta. Chayta yuyariruspanmi waqakuyta qallaykurqa.

Prefecto Pilatopa ñawpaqninpi Jesus kasqanmanta

(Mt 27:1-2, 11-14. Lc 23:1-5. Jn 18:28-38)

15 ¹Achikyaruptinmi *sacerdotekunapa jefenkuna huñunakurqa kama-chikuqkunawan, Diospa leynin yachachiqkunawan hinaspa *cortepi llapallan kaqkunawan, paykunam Jesusta aparqaku chaqnasqata prefecto Pilatoman. ²Chaymi Jesusta Pilato tapurqa:

—¿Qamchu kanki judiokunapa reynin? —nispa.

Hinaptinmi Jesusñaataq nirqa:

—Arí, qampa nisqaykiman hinam —nispa.

³Sacerdotekunapa jefenkunam Jesusta tukuy imamanta acusarqaku. ⁴Chaymi Pilato huktawan tapurqa Jesusta:

—¿Manachu imallatapas rimarinki? Uyariy tukuy ima acusasusqaykita —nispa.

⁵Jesusqa mana imallatapas rimariptinmi Pilatoñaataq admirakurqa.

Jesusta wañunanpaq sentenciasqankumanta

(Mt 27:15-31. Lc 23:13-25. Jn 18:38-19:16)

⁶*Pascua Fiestapim watan-watan Pilato huk presota kachariq llapa runakunapa mañakusqanta. ⁷Carcelpim kachkarqa huk preso Barrabas sutiyoq, paymi wakin runakunapiwan chaqwata ruraspa runakunata wañurachirqa. ⁸Llapa runakuna hamuspankum Pilatota mañakurqaku costumbrunman hina huk presota kacharinanpaq. ⁹Chaymi Pilato tapurqa:

—¿Munankichikchu reynikichik kacharinayta? —nispa.

¹⁰Chaynataqa tapurqa *sacerdotekunapa jefenkuna Jesusta envidiallamanta payman entregasqankuta musyaspanmi. ¹¹Ichaqa sacerdotekunapa jefenkunam runakunata alborotachirqa Pilatomanta Barrabasta mañanankupaq yachachispanku. ¹²Chaymi runakunata Pilato tapurqa:

—Hinaptinqa ¿imatataq rurasqa “judiokunapa reynin” nisqaykichik Jesustaqa? —nispa.

¹³Paykunam huktawan qaparirqaku:

—Wañunanpaq ichakatay! —nispa.

¹⁴Chaymi Pilato nirqa:

—¿Ima mana allintañaataq payqa rurarurqa? —nispa.

Ichaqa runakunam astawanraq qaparirqaku:

—iWañunanpaq chakatay! —nispa.

¹⁵Pilatom llapa runakuna agradayta munaspan Barrabasta carcelmanta kachaykachirqa Jesustañaataqmi azoteykachispan chakataspa wañuchinankupaq entregaykurqa.

¹⁶Chaymi soldadokuna palaciopa pationman pusaruspanku llapa tropata huñururqaku. ¹⁷Morado pachawan hinarachispankum umanmanñaataq churarurqaku kichkamanta simpasqa coronata. ¹⁸Hinaspam asipayaspanku nirqaku:

—Kawsachun Judiokunapa Reynin —nispa.

¹⁹Soqoswan umanpi waqtapaspankum toqaparqaku, qonqorakuspankutaqmi adoraq tukurqaku. ²⁰Chaynata asipayaruspankum horqorurqaku chay morado pachata hinaspankum kikinpa pachanwan churarachispanku pusarqaku chakatanankupaq.

Jesusta chakatasqankumanta

(Mt 27:32-44. Lc 23:26-43. Jn 19:17-27)

²¹Cirene llaqtayoq Simonmi chakramanta hamuchkarqa, payqa karqa Alejandro hinaspa Rufopa taytanmi. Simon chayninta pasachkaptinmi soldadokuna hapiruspa Jesuspa cruzninta hombrochirqa.

²²Jesustam pusarqaku Golgota Moqoman, Golgotaqa uma tullo ninanmi. ²³Hinaspankum qorqaku *mirra hampiwana chaqrusqa vinota, Jesusmi ichaqa mana tomarqachu. ²⁴Chaymantam Jesusta chakatarqaku wañunanpaq. Jesuspa pachanpaqñataqmi soldadokuna sortearqaku mayqanninmanpas tuparunanpaq.

²⁵Las nuevetam Jesusta chakatarurqaku. ²⁶Imamantam wañuchisqankutam letreroqi qellqarqaku: “JUDIOKUNAPA REYNIN” niqta. ²⁷Jesustawan kuskatam chakatarqaku iskay suwakunata, huknintam chakatarqaku *alleg lawninpi, huknintañataq *ichoq lawninpi. (²⁸Chaynapim Bibliapa nisqan cumplikurqa, Bibliam nin: —Mana kasukuq runakunaman hukllawasqam karqa —nispa.)

²⁹Chaynin pasaqkunam umankutapas aywispa kamirqaku: —iHa! Qamqariki templotapas tuñichispa kimsa punchawllapi hatarichinki, ³⁰chaynaqa kikillayki librakuspaykiyá uraykamuy chay cruzmanta —nispa.

³¹*Sacerdotekunapa jefenkunapas chaynataq Diospa leynin yachachiqkunapas Jesusmanta asikuspa minakurqaku:

—Wakinkunatam librarqa ichaqa kikinpa manam librakuyta atinchu. ³²Israelpa reynin Cristo kaspapa kunanyá cruzmanta uraykamuchun. Chaynata ruraptinqa paymanmi iñisunchik —nispa.

Jesuswan kуска chakatasqa kaqkunapas paytam kamirqaku.

Jesusa wañukusqanmanta

(Mt 27:45-56. Lc 23:44-49. Jn 19:28-30)

³³Chawpi punchawña kachkaptinmi kay pacha tutayarurqa las treskama ³⁴hinaptinmi chay horata Jesus qaparirqa:

—Eloi, Eloi ¿lama sabactani? Chaynata nispanqa nichkarqa: “Diosnilláy, Diosnilláy ¿imanasqataq sapallaytaqa saqerullawanki?” nispanmi.

³⁵Chaypi wakin kaqkuna chayta uyarispankum nirqaku:

—Uyariychik Diosmanta willakuq Eliastam qayakuchkan —nispa.

³⁶Hukninñataqmi kallpaykurqa esponjaman hinaspa vinagreman challpuykuspan soqoswan Jesusman haywarqa, soqoykachispanmi nirqa:

—Qawasunchikyá Elias hamunqachus uraykachinanpaq —nispa.

³⁷Hinaptinmi Jesus qaparispan wañukurqa. ³⁸Templopi *santuario rakinaq rakta telam altomanta urayman iskayman llikikururqa. ³⁹Soldadokunapa capitanninmi Jesuspa chimpanpi sayachkarqa. Paymi imaynam Jesuspa wañusqanta qawaspan nirqa:

—Cheqaptapunim kay runaqa Diospa Churin kasqa —nispa.

⁴⁰Chaypitaqmi kachkarqa wakin warmikunapas karullamanta qawaspanku. Paykunawanmi kachkarqa: Magdala llaqtayoq Maria, sullka kaq Jacobopa hinaspa Joseypa maman

Maria hinaspa Salomey. ⁴¹Chay warmikunam Galilea lawpi puriptin Jesusta qatirqaku yanapastin. Chaypitaqmi kachkarqa Jerusalemman Jesuswan riq achka warmikunapas.

Jesusta pampasqankumanta

(Mt 27:57-61. Lc 23:50-56. Jn 19:38-42)

⁴²Chaykunaqa sucedekurqa *samana punchawpaq preparakunanku viernespin. Manaraq inti seqaykuchkaptinmi ⁴³Arimatea llaqtayoq Josey kallpanchakuspan yaykurqa Pilatopa kasqanman Jesuspa cuerponta mañaq. Joseyqa karqa judiokunapa *cortenpi reqsisqa runam. Paypas suyachkarqam Diospa munaychakunanta. ⁴⁴Pilatoñaataqmi ña Jesus wañurusqanta uyariruspan admirakurqa chaymi soldadokunapa capitanninta qayaspa tapurqa:

—¿Cheqaptachum wañurunña? —nispa.

⁴⁵Jesus wañurusqantaña capitán willaykuptinmi Jesuspa cuerponta Joseyman Pilato qoykachirqa. ⁴⁶Joseymi fino sabanasta rantiramuspan cruzmanta Jesuspa cuerponta uraykachispa chaywan wankukurqa. Qaqapi toqosqa sepulturaman churaykuspanmi hatun rumita tanqaramuspa punkunta taparurqa. ⁴⁷Maypim pampasqankutam qawarqaku Magdala llaqtayoq Maria hinaspa Joseypa maman Maria.

Jesupa kawsarimusqanmanta

(Mt 28:1-10. Lc 24:1-12. Jn 20:1-10)

16 ¹*Samana punchaw pasaruptinmi Magdala llaqtayoq Maria, Jacobopa maman Mariawan hinaspa Salomeypiwan rantirqaku miski asnaq hampita, chaytaqa rantirqaku Jesuspa cuerponta untamunankupaqmi. ²Domingo punchawtam inti qespiramuptillan chayarurqaku sepulturaman ³kaynata ninakuspanku:

—¿Pitaq sepulturapa punkunpi rumitaqa tanqapuwasun? —nispa.

⁴Ichaga chay sepultura tapaq hatun rumitam huklawpiña rikururqaku. ⁵Sepulturaman yaykuruspankum rikururqaku huk joventa yuraq qoysu pachayoqta *alleq lawpi tiyachkaqta, payta rikuruspankum mancharikurqaku. ⁶Ichaga paymi nirqa:

—Ama mancharikuychikchu, qamkunaqa chakatarusqanku Nazaretmanta kaq Jesustam maskachkankichik, payqa kawsarirunñam, manam kaypiñachu. Qawaychik churasqanku sitiota. ⁷Rispaykichikyá willamuychik Pedromanwan wakin discipulonkunaman, Jesusqa ñawpachkan Galilea lawmanmi, chaypim tupankichik paypa nisusqaykichikman hina —nispa.

⁸Hinaptinmi warmikuna kallparqaku sepulturamanta manchakuymanta katkatatastin. Manam pimanpas imatapas nirqakuchu manchakusqankurayku.

Magdala llaqtayoq Mariaman Jesupa rikurisqanmanta

(Jn 20:11-18)

(⁹Domingo punchawtam Jesus kawsariruspan Magdala llaqtayoq Mariaman puntata rikuriykurqa, ñawpaqtaraqmi Jesus paymanta qanchis demoniokunata qarqorqa. ¹⁰Maria pasaspanmi Jesuspa puriqmasinkunata tariykurqa llakimanta waqachkaqta, chaymi paykunaman willarqa Jesuspa kawsarirusqanmanta.

¹¹Paykunam ichaga Mariapa willakusqanta uyarichkaspankupas mana creerqakuchu.

Iskay discipulonkunaman Jesuspa rikurisqanmanta

(Lc 24:13-35)

¹²Iskay discipulonkuna chakraman richkaptinmi Jesus rikuriykurqa huk rik-chayniyoq. ¹³Paykunapas pasaspankum wakin discipulonkunaman willamurqaku Jesuswan tuparamusqankumanta, ichaqa manam paykunatapas creerqakuchu.

Ripukunallanpaña Jesuspa kamachikusqanmanta

(Mt 28:16-20. Lc 24:36-49. Jn 20:19-23)

¹⁴Chaymantam Jesus rikuriykurqa chunka hukniyoq discipulonkunaman mesapi mikunankupaq tiyachkaptinku. Paykunatam mana creesqankumanta hinaspa rumi sonqo kasqankumanta qaqcharqa. Paykunaqariki manam creerqakuchu Jesuspa kawsarimusqan rikuqkunapa willakusqanta. ¹⁵Chaymi paykunata Jesus nirqa:

—Tukuy hinastinman rispayá llapa runakunaman kay allin noticiata willakamuy-chik. ¹⁶Pipas inispa bautizakuqmi salvasqa kanqa, mana iniqñataqmi castigopaq sentenciasqa kanqa. ¹⁷Ñoqapi iniqkunam kaykunata ruranqa: Sutiypim demonio-kunapa ñakarichisqankunata sanoyachinqaku, mana yachasqanku idiomakunatam rimaqaku, ¹⁸culebrakunata hapiruptinkupas otaq imataña venenoyoqta tomaruptin-kupas manam imananqachu, onqoqkunaman makinkuta churaptinkum sanoyanqaku.

Hanaq Pachaman Jesuspa ripukusqanmanta

(Lc 24:50-53)

¹⁹Señor Jesusmi chaykunata discipulonkunaman rimaruspan hanaq pachaman hoqarikururqa hinaspa Diospa *alleqninpi tiyaykurqa. ²⁰Chaymi discipulonku-na rispanku tukuy hinastinpi Jesusmanta willakurqaku. Kikin Señormi paykunata yanaparqa willakusqankuta *milagrokunawan valechispan.)